

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

วิทยานิพนธ์
ของ
วนิดา หริกประโคน

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มกราคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**PARTICIPATION OF NETWORK PARTY IN ADMINISTRATION
OF DISTRICT NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION
UNDER OFFICE OF NON-FORMAL AND INFORMAL
EDUCATION IN BURIRAM PROVINCE**

Wanida Reekprakhon

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

January 2020

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นางสาววนิดา หริกประโคน
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริฉวี จุโทปะมา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนมา)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวมินทร์ ประชานันท์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ดร.พัชณี กุลทานันท์)
คณบดีคณะครุศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณมา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....

วันที่.....

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิราณี จุฑาปะมา ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ จีวัฒนา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์ ประธานนันทกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ เรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานจัดทำ วิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน คือ นางภูนิชากัด มนัสชนกิจ ผู้อำนวยการ ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นายบุญเลี้ยง บูหงาในเมือง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม นายสุริยันต์ เรืองมนตรี ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอพลพลชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์ ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 และนายณัฐภัทร ปองนาน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมิตรภาพ โนนสมบูรณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัด สุรินทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์แจ้งครุการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ได้กรุณาตอบแบบสอบถามในการทดลองใช้เครื่องมือและตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณแต่บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บูรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดจนทั้งทุกคนในครอบครัวที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

วนิดา หริกประโคน

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์		
ผู้วิจัย	วนิดา หริกประโคน		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุโทปะมา	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จิวพัฒนา	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน ได้จากการสุ่มจากประชากรแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิชีเซฟเฟ ส่วนระยะที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 12 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน คือ การวางแผนการศึกษาในแต่ละปีควรมีการทำ SWOT ก่อนการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย และเป้าหมายการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คำนึงค่า ตรงตามความต้องการ ควรมีการประชุมผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

4.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรมีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ และความมุ่งหมาย จัดเวลา กำหนดวิธีการทำงานไว้อย่างชัดเจน และควรมีการวัดและประเมินผลงานนิเทศ

4.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ควรจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณแผนงานโครงการควรให้ความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ เพื่อให้ได้ตามความต้องการจริง ๆ

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการประชุมวางแผนการพัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมิน วิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์แก่ผู้

4.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักเรียน และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับได้รับสิทธิและโอกาสอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

TITLE	Participation of Network Party in Administration of District Non-formal and Informal Education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province		
AUTHOR	Wanida Reekprakhon		
THESIS ADVISORS	Associate Professor Dr. Siranee Chutopama	Major - Advisor	
	Assiatant Professor Dr. Somsak Jeewattana	Co - advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2020

ABSTRACT

This study aimed to examine and compare participation of network party in administration of district non-formal and informal education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province, and to study guidelines for participation of network party in administration of district non-formal and informal education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province. This research was conducted in two phases. Phases one was to study and compare the network party in administration of district non-formal and informal education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province categorized by positions and educational levels. The sample size was 345 teachers from random sampling from multi-stage population. The tools used for collecting data were questionnaire and data analysis such as percentage, mean, standard deviation, T-test and One-way analysis of variance, Scheffe' method. Phase two was to study guidelines for participation of network party in administration of district Non-formal and Informal Education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province. Then, 12 samples were selected by purposive random sampling. The tools used to collect data were interview, and content analysis.

The results were as follows:

1. Opinions of directors and personnel of the district non-formal and informal education, personnel of Local Administration Organization and communities' representatives concerning participation of network party in administration of Prakhonchai district non-formal and informal

education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province in overall aspect was at a moderate level.

2. Comparison of opinions of directors and personnel of the district non-formal and informal education, personnel of Local Administration Organization and communities' representatives concerning participation of network party in administration of Prakhonchai district non-formal and informal education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province categorized by position status and categorized by educational levels in overall and each aspect was statistically different at significant level of .01

3. Other opinions and suggestions regarding participation of network party in administration of Prakhonchai district Non-formal and Informal Education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province that received the highest mean score in each aspect were: SWOT should be conducted before making lesson plan, education policy and goal should be set, budget in developing personnel that was worthwhile and met with their need should properly be provided and a constant meeting should be conducted as a knowledge exchange between internal and external organizations and also between non-formal and informal education center and network party, respectively.

4. Guidelines for participation of network party in administration of Prakhonchai district non-formal and informal education under Office of Non-formal and Informal Education in Buriram Province.

4.1 Academic administration. There should be a policy for supervision, and the purpose of organizing the time to clearly define the working method. And it should have measurement and evaluation of supervisory work.

4.2 Budget management. The budget plan details should be prepared. Project plans should focus on to the preparation and budget proposals in order to really meet the needs.

4.3 In human resource management. There should be meeting to plan the development of teachers and educational personnel continuously. There should be morale motivation by adjusting the salary and compensation system. System for evaluating academic standing, welfare, support and benefits.

4.4 General management. There should be a meeting of the board of director personnel of the Non-formal and Informal Education Center Organization personnel Local administration, and community representatives to clarify the student acceptance policy and guidelines, so that children of compulsory education age will receive rights and opportunities thoroughly and equally.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Buriram Rajabhat University

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศนุญการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมุติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
ความหมายของการมีส่วนร่วม	11
ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม	15
ลักษณะการมีส่วนร่วม.....	18
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	20
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	23
ความหมายของภาคีเครือข่าย	23

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความสำคัญของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา.....	24
องค์ประกอบของภาคีเครือข่าย.....	30
แนวคิดของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	31
กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	33
ด้านการบริหารงานวิชาการ	34
ด้านการบริหารงานงบประมาณ	41
ด้านการบริหารงานบุคคล.....	43
ด้านการบริหารงานทั่วไป.....	45
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	52
ความหมายของการศึกษานอกระบบ	52
ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย.....	55
หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	56
ประเภทและกิจกรรมการศึกษานอกระบบ	57
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด.....	58
บทบาทและขอบเขตในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	65
งานวิจัยในประเทศ	65
งานวิจัยต่างประเทศ.....	69

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า	
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 73	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	73	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	76	
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78	
การวิเคราะห์ข้อมูล	78	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80	
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	84
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	84	
การวิเคราะห์ข้อมูล	84	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86	
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	106
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	106	
สมมติฐานของการวิจัย	107	
วิธีดำเนินการวิจัย.....	107	
สรุปผลการวิจัย.....	110	
อภิปรายผล	112	
ข้อเสนอแนะ.....	117	
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	117	
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป	118	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก.....	129
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	130
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	131
หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย.....	136
หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม	137
หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์.....	138
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	150
ภาคผนวก ค ข้อมูลจากการสัมภาษณ์.....	158
ภาคผนวก ง คำนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม.....	184
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถาม.....	190
ภาคผนวก ฉ คุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	193
ประวัติย่อของผู้วิจัย	195

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	74
3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
4.1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิการศึกษาและ สถานภาพตำแหน่ง	86
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน	87
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายข้อ	88
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ	89
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ	90
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อ	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมรายด้าน	93
4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ...	94
4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่.....	95
4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็น รายคู่.....	96
4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่.....	97
4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่.....	98
4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่.....	99

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.14	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ.....	100
4.15	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ.....	101
4.16	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล.....	102
4.17	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป.....	103

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศ การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาปัจเจกบุคคล และชุมชน หลายประเทศให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้การจัดการศึกษาเป็นหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีความรู้ความสามารถเป็นคนเก่งคนดีและเป็นคนมีความสุข หลักการที่สำคัญคือให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และยังกล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตาม โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สมพิศ โห้งาม. 2555 : 144)

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งภารกิจจัดการ ศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชน เสริมสร้างบรรยากาศให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขจัดปัญหาการไร้โอกาสและความไม่เสมอภาคทางการศึกษา สร้างความเข้มแข็งและมาตรฐานทางวิชาการ โดยเสนอทางเลือกแห่งการเรียนรู้ไว้หลากหลาย สนองความต้องการของบุคคลและชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลมีศักยภาพในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีความสุขในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถพึ่งตนเองได้และมีคุณภาพชีวิต

อันนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน ในการจัดการศึกษาต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจของแต่ละท้องถิ่น โดยอาศัยวิทยากร แหล่งวิทยากรที่สำคัญในท้องถิ่นนั้นเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมีการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาอยู่ในรูปของการจัดการศึกษาให้เป็นระบบ โดยอาศัยสถานศึกษาในท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องความต้องการในการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมตัวบุคคลในการออกไปประกอบอาชีพ ที่ผ่านมานั้นสามารถจัดได้ทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน แต่ทั้งนี้ในระบบโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องของอายุ และการเรียนนั้นต้องมีการเรียนต่อเนื่อง ใช้เวลายาวนาน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนได้ จึงพลาดโอกาสทางการศึกษาที่จะหาความรู้ ความสามารถทางวิชาชีพที่จำเป็นซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศอย่างมาก เพื่อให้ประชาชนที่พลาดโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสได้รับการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้การบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนมีความกว้างขวางขึ้น (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551 : 2)

ในส่วนของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จัดตั้งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ รวมทั้งสิ้น 23 อำเภอ และได้จัดการศึกษาให้กับนักเรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุกอำเภออย่างทั่วถึง โดยเข้าถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ภายใต้กรอบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัว ตอบสนองความต้องการของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต และความต้องการของกลุ่มเป้าหมายประชากรวัยแรงงาน การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ได้มีการปรับให้เข้ากับความสะดวกของสภาพและความต้องการของชุมชน กลุ่มเป้าหมายแต่ละท้องถิ่น โดยเน้นการแสวงหาความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของผู้สอน ผู้เรียน และชุมชนนั้น ๆ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการใช้เทคนิควิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน (ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์, 2559 : 3)

เนื่องจากการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในสภาพปัจจุบันได้มีความหลากหลายด้านกิจกรรมการจัดการศึกษา และกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ให้บริการซึ่งไม่สามารถจัดบริการได้อย่างทั่วถึง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องปรับยุทธศาสตร์ในการทำงานด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อตอบสนองกับความต้องการของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพชีวิต และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรวัยแรงงานในท้องถิ่นมากขึ้น ภายใต้กรอบหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
2551 : 39) เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอ สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
ขึ้น

ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามาร่วมกัน ใน
การจัดการศึกษาในรูปแบบภาคีเครือข่าย ซึ่งประกอบด้วย บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร
ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน
ประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ เพื่อให้การทำงานร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือในการจัด
การศึกษากับหน่วยงานภาคีเครือข่ายเมื่อปี พ.ศ. 2551 และพบว่าได้มีการขยายความร่วมมือใน
การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย
ออกไปอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง ทำให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยขยายการให้บริการไปสู่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกพื้นที่ สามารถ
เพิ่มจำนวนผู้รับบริการมากขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (สร้อยทิพย์ อุจวาที. 2557 : 1)

แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ได้จัดการศึกษาร่วมกับภาคีเครือข่ายการศึกษา พบว่ายังมีปัญหา อุปสรรค ที่จำเป็นต้องร่วมกัน
แก้ไขก็คือ ผู้ปฏิบัติของหน่วยงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอและ
ภาคีเครือข่ายบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในภารกิจร่วมมือซึ่งกันและกัน รวมทั้งแนวทาง
ปฏิบัติในเรื่อง ระเบียบ กฎหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ และอื่น ๆ และยังคงเพิ่ม
ศักยภาพและประสิทธิภาพในการบริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนในเชิง
ปริมาณและคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ทั้งนี้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ประชาชนสามารถยืน
หยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม (สร้อยทิพย์ อุจวาที. 2557 : 2)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลการศึกษาคั้งนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงวิธี
ปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย
อันจะนำมาซึ่งแนวทางการประสานความร่วมมือของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนา
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประ โคนชัยอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
ที่ยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

2. เป็นข้อมูลสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และภาคีเครือข่ายในจังหวัดบุรีรัมย์

3. เป็นแนวทางในการนำไปสู่การปรับปรุงวิธีปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการกำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. **ขอบเขตของเนื้อหา** ในการวิจัยครั้งนี้มีการดำเนินการเป็น 2 ระยะ มุ่งเน้น การศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ตามยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ พุทธศักราช 2560 (สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2560 : 20) จึงกำหนด ขอบเขตของเนื้อหา 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ
- 1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ
- 1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
- 1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 23 คน บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 611 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 189 คน และผู้แทนชุมชน จำนวน 2,546 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,369 คน ใน 23 อำเภอ

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเรจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 158)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 วุฒิการศึกษา

3.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.2 สถานภาพตำแหน่ง

3.1.2.1 ผู้อำนวยการ

3.1.2.2 บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัยาศัยอำเภอ

3.1.2.3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

3.1.2.4 ผู้แทนชุมชน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้กำหนดโควต้ามาจำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน บุคลากรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัย จำนวน 3 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และผู้แทนชุมชนจำนวน 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 12 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1.1 มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 15 ปี

1.2 มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจไว้ โดยการกระทำด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

2. ภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วม หรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป มาทำงานร่วมกันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม และรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามโครงสร้างที่มีอยู่ในองค์กร รวมทั้งเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและปฏิบัติงานต่างเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้น ทางด้านการทำงานของภาคีเครือข่ายนั้นจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มี ส่วนเกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการ หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถึงจะสามารถจะทำให้การทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี

4. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมายถึง การที่ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ใน 4 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ

และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทุกด้าน ตามขอบเขตของงานวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น การส่งเสริม และสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานส่วนหนึ่งที่จะช่วย ส่งเสริมสนับสนุนให้การบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำเร็จบรรลุ ผลตามที่ต้องการพร้อมทั้งให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดภายในองค์กรตามขอบเขต ของงานงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย ดังนี้ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปตาม จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายใน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการบริหารจะต้องพยายามใช้บุคลากรให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ ตามที่ได้รับมอบหมาย ตามขอบเขตของงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย

4.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานส่วนหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุน การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีหน้าที่คอยประสานงานของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วยความราบรื่น ตามขอบเขตของ งานบริหารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้ งานธุรการ การประสานงานและพัฒนา เครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาขององค์กร

5. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางสังคมที่มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีดังนี้

5.1 ผู้อำนวยการ หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

5.2 บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หมายถึง ข้าราชการครู ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และบรรณารักษ์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

5.3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดบุรีรัมย์

5.4 ผู้แทนชุมชน หมายถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในจังหวัดบุรีรัมย์

6. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาที่จบชั้นสูงสุด ดังนี้

6.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี

6.2 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

7. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การจัดกิจกรรมการศึกษา เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรนอกโรงเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมีความยืดหยุ่นในเรื่องหลักสูตรเวลาเรียนสถานที่เรียนวิธีเรียนผู้เรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุอาชีพพื้นฐาน การศึกษานั้นการเรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหน่วยงานที่จัดมีหลากหลายทั้งหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานภาคเอกชนองค์กรและสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะจัดในรูปแบบอิสระหรือร่วมจัดในลักษณะภาคีเครือข่าย เพื่อพัฒนาและยกระดับ ประสิทธิภาพระหว่างการเรียนรู้และปฏิบัติงานในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับบริบทของวัฒนธรรมชุมชนและอุดมการณ์ของชุมชนนั้นด้วย

8. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดหัวข้อในการนำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม
 - 1.3 ลักษณะการมีส่วนร่วม
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
 - 2.1 ความหมายของภาคีเครือข่าย
 - 2.2 ความสำคัญของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
 - 2.3 องค์ประกอบของภาคีเครือข่าย
 - 2.4 แนวความคิดของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
3. กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ
 - 3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ
 - 3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล
 - 3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป
4. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 4.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบ
 - 4.2 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 4.3 หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 4.4 ประเภทและกิจกรรมการศึกษานอกระบบ
 - 4.5 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
 - 4.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ตัดสินใจ ในการปฏิบัติงานและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทฤษฎีในการมีส่วนร่วม ดังนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนในการดำเนินงานได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายแนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมด้านการศึกษา ดังนี้

ประภาพร ชื้อสุทธิกุล (2550 : 14) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การเริ่มคิด การวางแผน นำไปปฏิบัติและประเมินผล รวมทั้งได้รับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกัน

อุทัย บุญประเสริฐ (2550 : 185) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจร่วมกันจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

จันทราณี สงวนนาม (2551 : 8) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปอาศัยความร่วมมือร่วมใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ ร่วมมือกันดำเนินงานอย่างมีเหตุผล มีข้อดี คือ เกิดความสามัคคีระหว่างผู้ร่วมงาน

วิโรจน์ สารัตนะ (2551 : 59) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดความเกี่ยวข้องนำไปสู่ความผูกพัน ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล โดยผู้ที่มีส่วนร่วมอาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ถวิลวดี บุรีกุล (2551 : 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ได้มี

การจัดการที่ใช้ความพยายามที่จะเพิ่มความสามารถที่จะควบคุมทรัพยากรและระเบียบในสถาบันต่าง ๆ ในสภาพสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้โดยกลุ่มที่ดำเนินการ และความเคลื่อนไหวที่จะดำเนินการนี้ไม่ถูกควบคุมโดยทรัพยากรและระเบียบต่าง ๆ

ทำนอง ภูเกิตพิมพ์ (2551 : 15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า คือ เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์และอุทิสต์นมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

จูลินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์ (2552 : 1) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา ต้องให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ชุมชน และองค์กรเอกชน เพื่อนำไปสู่คุณภาพการศึกษา

ถวิลวดี บุรีกุล (2552 : 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นกระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายโดยรวมเพื่อที่จะให้เกิดการตัดสินใจ ที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนมากขึ้น และการมีส่วนร่วม นั้นต้องเป็นไปอย่างอิสระภาพ เสมอภาค และผู้เข้ามามีส่วนร่วมต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552 : 22) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาเป็นองค์ประกอบในการแสวงหาทางเลือก ตัดสินใจ และกำหนดแนวทางหรือนโยบายสาธารณะที่ภาครัฐจะดำเนินการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553 : 16) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ ความสามารถ (Talent) และทักษะ (Skill) ของคนในองค์กรหรือท้องถิ่นแล้วแต่กรณีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ (2553 : 237) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกันของสมาชิกในการประชุม หรือเพื่อตัดสินใจ และควบคุมการทำงานร่วมกัน

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554 : 36) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกับการดำเนินงานเกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิด ความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อ การพัฒนาและที่สำคัญผู้มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการหรือองค์กร ความรู้สึกเป็น เจ้าของจะเป็นพลังงานในการขับเคลื่อนองค์กรและหน่วยงานดีที่สุดใน

ปีทมา สุธก่าบั้ง (2554 : 45) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ในรายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ ว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และการรับรู้ข่าวสาร การให้ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจ ทั้งในขั้นตอนการเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมแลทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และการประเมินผลตามนโยบายแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมนั้น

ปาริชาติ วลัยเสถียร (2555 : 54) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การร่วมมือร่วมใจ การประสานงาน ความรับผิดชอบ หรืออาจหมายถึงการทำงานร่วมกับกลุ่ม เพื่อให้บริการวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยดำเนินการอย่างถูกต้องและเหมาะสมทั้งด้วย ความรู้สึกผูกพันและสามารถเชื่อถือได้

ธนสาร บัลลังก์ปีทมา (2561 : 1-15) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรม ตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนการดำเนินการ การตัดสินใจ และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้น ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วม ตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

ปรีชญา เวสารัชช์ (2561 : 72) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ การที่ ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมการพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชน หลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา การมีส่วนร่วม เป็นได้ทั้งวิธีการที่นำไปสู่การพัฒนาและเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนาด้วย

วันชัย โกลละสุด (2561 : 70) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม คือ ทรัพยากรในการบริหารที่เป็นส่วนของแต่ละบุคคลในแต่ละระดับการปฏิบัติมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การตั้งการ และควบคุมการปฏิบัติในแต่ละส่วน ๆ อย่างเต็มความสามารถ ทั้งในทิศทางเพื่อการปฏิบัติด้านเดียว หรือการนำเสนอองค์ความคิดในการดำเนินการตามกระบวนการนั้น อย่างไม่อย่างหนึ่ง

สติเวนเฮเกน (Stavenhagen. 1971 : 356) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่สมาชิกของกลุ่มที่มีการกระทำออกมาในลักษณะการทำงานร่วมกันในการที่จะแสดงให้เห็นถึงความสนใจและความต้องการร่วมกันและต้องการที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมทางด้านเศรษฐกิจสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้มีอิทธิพลต่ออำนาจตัดสินใจ ทั้งทางตรงและทางอ้อมหรืออาจจะเป็นการดำเนินการร่วมกันในการเพิ่มอำนาจต่อรองทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและการปรับปรุงสถานภาพทางสังคมของกลุ่ม

แอรวิน (Erwin. 1976 : 138) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนหมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาาร่วมคิดร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของประชาชนให้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ไขปัญหาาร่วมกันการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1981 : 6) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการจัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนารวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ

โดยสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนของชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนา รวมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค องค์การสหประชาชาติ (United Nation. 1981 : 5) ได้ให้ความหมายเจาะจงถึงการมีส่วนร่วมว่าการมีส่วนร่วมเป็นการปะทะกันทางสังคมทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่มจากการศึกษาความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิด ร่วมทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจไว้ โดยการกระทำด้วยความรู้สึกผูกพัน มีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วม

เป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนเข้าใจสถานการณ์และทัศนคติเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมทำ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจไว้ โดยการกระทำด้วยความรู้สึกผูกพันมีความเชื่อถือและไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังในการทำงานร่วมกันที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนเข้าใจสถานการณ์และทัศนคติเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมมีประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550 : 38) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำงานในรูปแบบการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ช่วยให้องค์กรตัดสินใจได้เร็ว สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็วท่ามกลางความไม่แน่นอน และความสลับซับซ้อนของปัญหา
2. ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายของผู้บริการ
3. สามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้ตรงความต้องการ
4. เป็นการสร้างทุนทางสังคมให้แก่หน่วยงานและประเทศชาติ
5. ก่อให้เกิดแหล่งข้อมูลเพิ่มมากขึ้น
6. เกิดแหล่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มากยิ่งขึ้น
7. ทำให้การทำงานเกิดความยืดหยุ่น โดยการอาศัยความชำนาญและประสบการณ์ของหลาย ๆ ฝ่าย
8. ทำให้ได้รับองค์ความรู้ที่ลึกซึ้งที่เกิดจากผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2552 : 154) กล่าวถึงประโยชน์อื่น ๆ ของการมีส่วนร่วมที่มีต่อองค์กร คือ การยอมรับการเปลี่ยนแปลงมีมากกว่า ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา - ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความราบรื่นมากขึ้น
2. องค์กรธุรกิจ ระหว่างฝ่ายบริหาร - สหภาพแรงงานมีความราบรื่นมากขึ้น
3. ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเพิ่มขึ้น
4. ความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น

5. การบริหารผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่มีความง่ายมากขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น
7. การติดต่อสื่อสารจากเบื้องล่างสู่เบื้องบนดีขึ้น
8. การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2552 : 61) กล่าวถึงการปรับเปลี่ยนการบริหารราชการของหน่วยงานภาครัฐที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะของหุ้นส่วนการพัฒนาจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐในหลายประการ ได้แก่

1. การตัดสินใจที่มีคุณค่าและความหมาย เพราะภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ แผนงาน การใช้งบประมาณ
2. การใช้ทรัพยากรอย่างรอบคอบ เพราะภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน
3. ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างสร้างสรรค์ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา สาธารณะต่าง ๆ ทำให้แนวทางเหล่านั้นได้รับการสนับสนุนเมื่อนำไปปฏิบัติ และทำให้ภาครัฐไม่ต้องทำงานในลักษณะโดดเดี่ยวต่อไป
4. การทำงานในลักษณะหุ้นส่วน โดยภาครัฐปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ประสานและอำนวยความสะดวก ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทภาครัฐในการบริหารราชการยุคใหม่ ทำให้รัฐสามารถลดขนาดลง และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะมีหุ้นส่วนการพัฒนามาช่วยแบ่งเบาภาระด้านค่าใช้จ่าย บุคลากรและงบประมาณ
5. ความสามารถในการให้บริการที่ดีขึ้น เพราะสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และตรงจุดขึ้น เช่น สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น
6. ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและประชาชนมีความไว้วางใจเป็นพื้นฐาน อันเป็นผลสืบเนื่องจากการได้ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและองค์ความรู้กันอย่างเปิดเผยระหว่างกัน

ประยูร อัครบวร และคณะ (2553 : 78) กล่าวว่า สำเร็จที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่ายมีดังนี้

1. เป็นการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาสู่เป้าหมายปฏิรูปการเรียนรู้
 2. เป็นการเชื่อมโยงบุคลากรจากงานต่าง ๆ เข้าด้วยกันทั้งวิธีการทำงาน
- ประสบการณ์ทำให้มีโอกาสทำงานร่วมกันส่งผลให้เกิดความเข้าใจกับผลงานที่มีประสิทธิภาพ
3. เป็นการสร้างความเชี่ยวชาญโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

4. เป็นการรวมทรัพยากรเข้าด้วยกันเพื่อการบรรลุผลซึ่งไม่ประสบความสำเร็จหากต่างคนต่างทำ
5. เป็นการแบ่งปันความคิดและปัญญาร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ร่วมกัน
6. ลดระยะเวลาการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อนสามารถพัฒนาได้ก้าวหน้ารวดเร็ว ส่งผลต่อสังคมในวงที่กว้างขึ้น

เมตต์ เมตต์การ์ณจิต (2553 : 67) กล่าวว่า ผลดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ

1. เป็นการสร้างสรรค์ให้มีการระดมสรรพกำลังจากบุคคลต่าง ๆ เช่น พลังความคิดสติปัญญา ความรู้ความสามารถประสบการณ์ เป็นต้น
2. เป็นการสร้างบรรยากาศและพัฒนาประชาธิปไตยในการทำงาน
3. ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงานเพราะเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมีส่วนช่วยให้ประสานงานกันดี
4. จะทำให้งานมีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ดีเพราะจะมีความผิดพลาดน้อย
5. ผลงานที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่บุคลากรทุกคนเพราะทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของงาน
6. ช่วยให้การงานสำเร็จลงได้ในเวลาอันรวดเร็วเพราะมีการแบ่งหน้าที่กันทำ
7. สร้างความสมดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายปฏิบัติ

จอมพงษ์ มงคลวนิช (2554 : 45) กล่าวถึง ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม คือ

1. ทำให้การบริหารหรือการพิจารณาแนวทางในการแก้ปัญหาที่มีความหลากหลาย เป็นไปอย่างถี่ถ้วน รอบคอบ เพราะเป็นการระดมแนวคิด จากบุคคลที่มีความหลากหลาย ทั้งความรู้และประสบการณ์
 2. ทำให้มีการถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป ซึ่งนำไปสู่การใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องอันเกิดผลเสียหายแก่องค์กรได้
 3. เป็นการขจัดปัญหา มิให้มีการดำเนินนโยบายใด ๆ มีผลต่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากหรือน้อยเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมในการดำเนินการต่อทุกฝ่ายได้
 4. ก่อให้เกิดการประสานที่ดี ทำให้การบริหารเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
 5. การรวมตัวกันของบุคคลเป็นเครือข่ายจะก่อให้เกิดพลังเข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นก่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้เรียน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการร่วมกันคิด

ร่วมกันทำ ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลสำเร็จตามความมุ่งหมายในการทำงาน นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารและผู้ร่วมงานในทุกระดับทุกองค์กร ลดความขัดแย้งในการทำงาน และเพิ่มความไว้วางใจซึ่งกันและกันมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ช่วยให้ผู้ร่วมงานมีสุขภาพจิตที่ดี ทุกคนมีงานทำ สร้างความเป็นประชาธิปไตยในองค์กร ลดค่าใช้จ่าย และใช้ทรัพยากรอย่างทะนุถนอม ช่วยให้พนักงานรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร รู้สึกรักและผูกพันในโรงเรียน การมีส่วนร่วมจะช่วยให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเองในด้าน การตัดสินใจ การควบคุมการทำงาน การแสดงออก ทักษะคิด และการใช้ความสามารถ ที่จะประสบผลสำเร็จได้

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมนั้นมีหลายลักษณะ และได้มีนักวิชาการหลาย ๆ ท่านได้กล่าวถึง และให้ความหมายไว้หลายรูปแบบในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

วัลลภ พิสุทธิพิเชษฐ (2550 : 40) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ประชาชนจะเข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไข และร่วมมีผลประโยชน์กระทำได้ 4 ลักษณะ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่า อะไรคือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชุมชน
2. เป็นผู้ระดมทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนองตอบความจำเป็นพื้นฐาน
3. เป็นผู้ที่มีบทบาทในการสนับสนุนวิธีการกระจายสินค้าและบริการให้สมบูรณ์ขึ้น
4. เป็นผู้ได้รับความพึงพอใจและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางและจุดหมายปลายทางโดยตัวของมันเอง ในแง่ที่ว่าประชาชนทุกคนต่างมีจิตปรารถนา และเกิดความรู้สึกพึงพอใจอย่างลึกลึกในการที่ได้เข้าไปมีบทบาทในการตัดสินใจ และร่วมปฏิบัติงานที่เกื้อหนุนต่อการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนเอง

จรัส อติวิทยากรณ์ (2553 : 21) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ปัญหา ร่วมรับทราบที่มาของปัญหา เสนอวิธีการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา ร่วมกันค้นหาสาเหตุของปัญหา และสำรวจความต้องการของบุคลากรในองค์กร
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน ร่วมลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดแผนงานและโครงการเพื่อแก้ปัญหา จัดทำแผนและโครงการ ศึกษาความเป็นไปได้ของแผนและโครงการ และทบทวนแผนและโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติ ร่วมพัฒนาโดยการออกแรง ออกเงิน
สิ่งของ ให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล รับผิดชอบต่อแล้วเสร็จของโครงการ
และร่วมประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ
5. การมีส่วนร่วมในการหาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงปัญหา เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้
เกิดประโยชน์ เมื่อประสบปัญหาแนวเดียวกันในโอกาสต่อไป

จินตวิรี เกษมสุข (2554 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การที่ประชาชนภายในพื้นที่ที่มีการรวมกลุ่ม
ในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม
โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้น
จำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อม ๆ กันในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม
โดยเฉพาะชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ได้
ด้วยตนเองรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่ทั่วไป สามารถสรุปได้ 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
จะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาด
ว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องมีการแจ้งก่อนที่จะต้องตัดสินใจดำเนิน
โครงการ
2. การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัด
การหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟัง
ความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน
และฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือ
กิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการ
หรือจัดกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบได้แก่ การประชุมระดับชุมชน (Community
meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical hearing) การประชาพิจารณ์
(Public hearing) และการร่วมในการตัดสินใจ (Decision making)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2554 : 7) ได้แบ่งลักษณะ
การมีส่วนร่วม 4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) ในกระบวนการของ
การตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับ
ความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการ

ต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการต่อเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

2. การมีส่วนร่วมในการร่วมดำเนินการ (Implementation) ในส่วนที่ประกอบในการดำเนินโครงการนั้นจะได้จากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงาน การประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลทั้งทางบวกและทางลบ ซึ่งจะเกิดกับบุคคลและสังคม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) นั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกต คือ ความเห็น (View) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลซึ่งสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่าลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ การที่ประชาชนทุกกลุ่ม ทุกหน่วยงาน ทุกสังกัด รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการรับบริการมีส่วนร่วมในการประชุม ปรึกษาหารือ ร่วมรับรู้อาสา ร่วมแก้ปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติตามแผน และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงาน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมถือได้ว่าเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่มีผลทำให้ การจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาได้เสนอทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนเอาไว้หลายท่าน สรุปได้ดังนี้

สัญญา อภิบาลกุล (2547 : 101) แบ่ง ทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนผู้นำและถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งและ/หรือถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่คืออย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวคิดของทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแต่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผนนโยบายยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษาและพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคม นั่นก็คือการไม่ยอมให้ส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามเสรีภาพของผู้ตาม

ชุชาติ พ่วงสมจิตร (2547 : 95) คือ มองในลักษณะการมีส่วนร่วมการมองในแง่นี้จะแบ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็นระดับของการมีส่วนร่วมจากน้อย ไปหามาก 7 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 ถูกบังคับให้ร่วมประชาชนที่เข้ามาร่วมโครงการเพราะถูกบังคับโดยไม่มี การหลีกเลี่ยง

ระดับที่ 2 ถูกหลอกให้ร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์ในรูปแบบของค่าจ้างแรงงานหรือความสะดวกสบายบางอย่างแต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้วเป็นการหาเสียงของ นักการเมืองผู้หยิบยื่น โครงการมาล่อเท่านั้น

ระดับที่ 3 ถูกชักชวนให้ร่วมการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ส่วนมากเป็น โครงการที่ทาง ราชการคิด ขึ้นเองเรียบร้อยแล้วพยายามชักชวนประชาชนให้ร่วมมือทุกรูปแบบโดยอาศัยระบบ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ ความร่วมมือ

ระดับที่ 4 สัมภาษณ์แล้ววางแผนให้ลักษณะการมีส่วนร่วมชนิดนี้จะปรากฏว่าปัญหา ความต้องการและเสียงเรียกร้องจากประชาชนจะได้รับการเอาใจใส่ขึ้นบ้าง กล่าวคือ ผู้ที่ วางโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการด้วยการเรียกประชุมสอบถามสัมภาษณ์แต่การตัดสินใจ ว่าปัญหาของชาวบ้านคืออะไรควรแก้ไขด้วยวิธีใดจะวางแผนอย่างไรและจะปฏิบัติตามแผนอย่างไร ยังคงเป็นเรื่องของทางราชการ

ระดับที่ 5 มีโอกาสเสนอความเห็นประชาชนจะเริ่มเข้าไปมีส่วนในการเสนอความเห็นที่ เกี่ยวข้องกับการวางโครงการและการดำเนินการตาม โครงการแต่การตัดสินใจยังเป็นของทาง ราชการ

ระดับที่ 6 มีโอกาสเสนอโครงการในระดับนี้ทางราชการกับประชาชนจะมีการ ปรึกษาหารือกันอย่างไรก็ดีประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไรจะแก้ไข ได้อย่างไรวิธีใดที่ดีที่สุดจนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและร่วมปฏิบัติด้วย

ระดับที่ 7 มีโอกาสตัดสินใจในระดับนี้ประชาชนจะเป็นหลักสำคัญของการตัดสินใจใน ทุกเรื่องตั้งแต่การวางแผนการปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลโครงการ

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ (2552 : 84 - 93) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐาน ความคิดของประชาธิปไตยท้องถิ่นและการปกครองตนเองที่ให้ความสำคัญ กับประชาธิปไตย ทางตรงโดยที่ประชาชนเข้ามาดำเนินการชุมชนด้วยตนเอง ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงต้องร่วมกันคิดร่วมกันทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมกันรับผิดชอบ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้าวิเคราะห์ตามกรอบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน International Association for Public Participation (IAP 2) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมเป็น 5 ชั้น โดยแต่ละชั้นจะเรียงลำดับจากการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุดไปถึงระดับน้อยที่สุด

1.1 การมีส่วนร่วมในระดับให้อำนาจกับประชาชน ซึ่งประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ ส่วนรัฐดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น หรือมีหน้าที่ประสานงาน จัดหาข้อมูล สร้างความเข้าใจแก่ประชาชนและนำเสนอทางเลือกเพื่อการตัดสินใจ เช่น การที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการลงประชามติ ซึ่งโดยส่วนมากการลงประชามติจะเป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน

1.2 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกันทำงานและตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง

1.3 การมีส่วนร่วมในระดับการเข้ามามีบทบาท คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความเห็น ข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดหมายที่ชัดเจน เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

1.4 การมีส่วนร่วมในระดับหารือ เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึก ความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนจึงมีบทบาทในการให้เฉพาะข้อมูลเท่านั้น ส่วนการตัดสินใจก็เป็นของหน่วยงานทางภาครัฐ ยกตัวอย่างการมีส่วนร่วมระดับหารือ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ เป็นต้น

1.5 การมีส่วนร่วมในระดับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นระดับต่ำที่สุดในการมีส่วนร่วมบทบาทของประชาชนจะน้อยมากเพราะรัฐบาลจะเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูลกับประชาชนเพียงด้านเดียวและประชาชนไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น เช่น การจัดทำป้าย การแจกวารสาร แต่อย่างไรก็ตามการทราบข้อมูลข่าวสารก็มีความจำเป็นต่อการมีส่วนร่วมในระดับที่สูงขึ้น เพราะถ้าประชาชนไม่ทราบข้อมูลที่ครบถ้วน การตัดสินใจที่สมเหตุสมผลคงไม่เกิดขึ้น

ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม (Theory of Social Psychology)

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 190) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation)

ของการกระทำของมนุษย์ไว้หลายประการ และได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจความต้องการเหล่านี้ ถูกจำกัดลำดับชั้นของความต้องการจากน้อยไปหามาก เมื่อความต้องการใดเกิดขึ้นแล้วไม่ได้รับการบำบัดเพียงพอความต้องการเหล่านั้นก็ยังคงอยู่ และจะเป็นแรงขับที่มีพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมโน้มไปในทางที่จะบำบัดความต้องการเหล่านั้นอยู่เสมอ มาสโลว์ อธิบายว่า ความต้องการพื้นฐานที่ทำให้

คนเราแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ มีอยู่ 5 ประการ คือ ความต้องการทางร่างกาย ความต้องการเกี่ยวกับความรู้สึกปลอดภัย ความต้องการความรักและการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกพรรคพวก ความต้องการยกย่องนับถือจากคนอื่นหรือมีเกียรติในสังคม ต้องการประสบความสำเร็จ และต้องการแสดงความสามารถให้ประจักษ์แก่ผู้อื่น

จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการศึกษานั้น การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบด้วย เช่น จากบุคคล กลุ่ม บุคคล เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีคุณภาพ และเกิดการยอมรับในการตัดสินใจนั้น ดังนั้น ข้อมูล จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และทฤษฎีจิตวิทยาสังคมของมาสโลว์ที่เน้นเรื่องแรงจูงใจ ซึ่งจะทำให้บุคคลทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา เป็นการร่วมมือกันของฝ่ายต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดและทฤษฎีในการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ดังนี้

ความหมายของภาคีเครือข่าย

ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วยบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งได้นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาไว้หลายแนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมด้านการศึกษา ดังนี้

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (2547 : 2) ให้ความหมายของภาคีเครือข่าย คือ ความร่วมมือ และการได้รับของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะมีข้อตกลง ร่วมกันในการทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งข้อกำหนดที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความมุ่งหมายที่จะระดมทรัพยากรกระบวนการความรู้และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสำเร็จจากการร่วมมือ และได้รับในสิ่งใหม่ ๆ นั้นเสมอ

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ . 2551 : 2) ได้ให้ความหมายของภาคีเครือข่าย คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น รวมทั้งสถานศึกษาอื่น ที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วม หรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555 : 196) ให้ความหมายของเครือข่าย คือ การที่ปัจเจก
บุคคลองค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันใด ๆ ได้ตกลงที่จะประสาน เชื่อมโยงเข้าหากันภายใต้
วัตถุประสงค์ หรือข้อตกลงอย่างใดอย่างหนึ่ง ร่วมกันอย่างเป็นระบบโดยมีจุดหมายเพื่อการปฏิรูป
การศึกษา กลุ่มเครือข่ายนี้ต้องมีการแสดงออก เป็นการลงมือกระทำกิจกรรมร่วมกัน

จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ (2557 : 1) ได้ให้ความหมายของภาคีเครือข่าย คือ กลุ่มบุคคล
องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกันมารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
(ร่วมคิด / วางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล) โดยมีความสัมพันธ์แนบแน่น มีความเสมอภาค
และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

จากความหมายของภาคีเครือข่ายข้างต้น สรุปได้ว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง กลุ่ม หรือ
องค์กร หรือ หน่วยงาน หรือบุคคลที่ทำงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน หรืองานอย่างเดียวกัน
ประเภทเดียวกัน โดยมีเป้าหมายเดียวกัน มีความต้องการ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมที่เป็นประเด็น
ปัญหาาร่วม หรือเป็นขีดจำกัดของกลุ่ม/องค์กร/หน่วยงาน/ บุคคล โดยเข้าร่วมมือกันเพื่อดำเนิน
กิจกรรมต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลังและความแข็งแกร่งใน
การผลักดันให้เกิดผลในการแก้ปัญหาาร่วมกันในอนาคต

ความสำคัญของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา

ในการดำเนินของภาคีเครือข่ายของชุมชน ได้มีการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ของ
ชุมชนซึ่งรวมไปกับการพัฒนาการศึกษาของคนในชุมชน อาจกล่าวได้ว่าการทำงานในชุมชนนั้นไม่
อาจจะขาดทีมงานส่วนใดส่วนหนึ่งไปได้ เนื่องจากทุกส่วนมีความสำคัญในการทำให้ชุมชน
เกิดการพัฒนา ได้มีการกล่าวถึงความสำคัญของภาคีเครือข่าย ดังนี้

ประเวศ วะสี (2543 : 9 - 10) ยังได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วน
ร่วมในการพัฒนาการศึกษาว่า การศึกษาเป็นความหวังของสังคมและเป็นเหมือนต้นทางแห่งสภาพ
จิตใจ ครอบครั้ว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเป็นกระบวนการทางการศึกษาจึงมี
ความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่เป็นกลางทุกคนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543 : 77 - 86) ที่กล่าวถึง ภารกิจที่มุ่งให้ภาคีเครือข่าย
เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท สรุปได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ แนวทางการพัฒนาการศึกษาในยุคปฏิรูปที่ยึดหลัก
ให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้เป็นคนเก่ง คนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย และความเป็น

สากล โดยการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ กระทำได้โดยผ่านการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่นสามารถกำหนดสาระของหลักสูตร ส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวนี้เป็นไปตามแนวคิดการให้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อยู่ในชุมชนจากประสบการณ์จริงในสถานการณ์จริง เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ และสถานการณ์ชุมชน ในฐานะเป็นที่รู้จักท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดี จะเป็นผู้มีส่วนร่วมได้ดียิ่ง

1.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการจัดหาและพัฒนาสื่อกระบวนการต่าง ๆ ทั้งนี้ ชุมชนสามารถใช้สื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่น ใช้แหล่งเรียนรู้โดยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่และทุกเวลา รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยรัฐกับสถานศึกษาจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ในชุมชนให้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยากรสากล ขณะที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้วิทยากรสากลและใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ควรเน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากผู้รู้ในท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้นำชุมชนอาจร่วมเป็นวิทยากรหรือร่วมจัดกิจกรรมในสถานศึกษาเพื่อจะได้นำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา และยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสื่อการเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในชุมชนอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ในยุคการปฏิรูปการศึกษาเป้าหมายของการให้การศึกษาจะไม่จำกัดเฉพาะผู้เรียนหรือจำกัดแต่ภายในโรงเรียนแต่ยังรวมถึงการให้ความรู้ ทักษะ การสร้างเจตคติและจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ผู้นำชุมชนจึงต้องเป็นผู้ที่รู้จักประสานเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสถานศึกษาโดยอาจขอความร่วมมือในการแนะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่มผลผลิตในชุมชน ขอวิทยากรให้ความรู้หรือขอความร่วมมือให้สถานศึกษาทำการค้นคว้าวิจัยในหัวข้อที่เป็นปัญหาของชุมชน หรือเข้าไปให้ความร่วมมือกับโครงการที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชน

1.4 การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการศึกษาต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต คนในชุมชนทุกคนควรที่จะมีโอกาสได้เรียนรู้ “ทักษะการเรียนรู้” เพื่อที่จะได้พัฒนาตนเองและสังคมได้ ผู้นำชุมชนต้องมีบทบาทในการสร้าง “เครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน” หรือ “ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น” ด้วยการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น และชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการบริหาร จากหลักการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนการบริหารและการดำเนินงานในระดับท้องถิ่นจึงควรกำหนดให้การปฏิบัติเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงควมมีอิสระ และคล่องตัว เป็นสำคัญผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม โดยทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมทางอื่นได้แก่

2.1 การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ผู้นำชุมชนสามารถเข้าไปเป็นกรรมการได้ ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ซึ่งภาระหน้าที่ของคณะกรรมการ ทั้งสองระดับมีอย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การกำหนดแผน นโยบาย การดำเนินกิจกรรม ไปจนถึงการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมทั้งเป็นผู้สะท้อนปัญหา และความต้องการของท้องถิ่นตลอดจนประสานประโยชน์ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้น ๆ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มากที่สุด

2.2 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เป็นวิธีที่ทำให้การศึกษามีมาตรฐานและถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะต้องเปิดเผยรายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาประจำปีต่อสาธารณชนซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจะต้องให้ข้อมูลเพิ่มเติมรวมทั้งเชิญ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาร่วมให้ข้อมูล การจัดการศึกษา ผู้นำชุมชนจึงมีบทบาท สำคัญยิ่งทั้งในด้านการให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการประเมินภายนอกและติดตามรายงานผลการประเมินคุณภาพทั้งรายงานประจำปีของสถานศึกษา และรายงานการตรวจสอบคุณภาพทุกห้าปี

2.3 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนการศึกษาทางเลือกผู้นำชุมชนมีหน้าที่ดูแลให้สมาชิกในชุมชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ โดยที่การศึกษาจะเป็นในรูปแบบการศึกษาในระบบ

การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาตามอัธยาศัย และอนุญาตให้มีการเทียบโอนระหว่างกันได้ ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็เปิดโอกาสให้บุคคล ครอบครัวยุวชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน “ศูนย์การเรียน” และได้รับสิทธิประโยชน์บางประการจากรัฐผู้นำชุมชนจึงมีหน้าที่ในการให้การสนับสนุน ครอบครัวยุวชน หรือองค์กรในชุมชนที่ต้องการจัดการศึกษาทางเลือกนี้ โดยที่การจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศในกฎกระทรวงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.4 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สร้างแรงจูงใจเพื่อการศึกษา ภาคีเครือข่ายอาจทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานเพื่อหาทางช่วยเหลือ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีนอกจากนี้ผู้นำชุมชนจะต้องเป็นผู้ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ให้แก่สมาชิกในชุมชนด้วย เช่น แนะนำแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงาน สถาบันทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนจัดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมทางการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษา ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ได้แก่

3.1 เป็นผู้ร่วมระดมทุนเพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรและสรรพกำลังที่ปวงจากท้องถิ่น ผู้นำชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการช่วยระดมทุนเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3.2 เป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชน จัดการศึกษาให้สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิเสมอภาค และได้รับโอกาสศึกษาต่อตามกำลังความสามารถได้อย่างสูงสุด ไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายมาก ปัจจุบันรัฐได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษด้านการเงิน และอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนที่พิการและได้จัดกองทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาส กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา แต่การขอความช่วยเหลือจากรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เพียงพอผู้นำชุมชนอาจใช้วิธีต่าง ๆ ในการระดมทุนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจจากชุมชน สถานประกอบการ และภาคเอกชน โดยจัดตั้ง “กองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชน” ขึ้นเอง กองทุนดังกล่าวควรมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือแก่สมาชิก ชุมชน ในด้านการศึกษาให้ชัดเจน

3.3 ร่วมติดตามการใช้เงินกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการร่วมระดมทุน ให้สถานศึกษาได้มีเงินสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญ ขณะเดียวกัน ภายหลังการร่วมระดมทุนให้สถานศึกษาแล้ว ผู้นำชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอและ ติดตามให้การใช้จ่ายเงินดังกล่าวเป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุด

จินตนา สุจิตานันท์ (2549 : 48 - 49) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็น กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ใน การพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน และยังให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วม และประเภทของการมีส่วนร่วม ของประชาชนดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ประชาชนยอมรับ โครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็น โครงการที่ตรงกับปัญหา และความต้องการของประชาชน
2. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้น
3. การดำเนินงานของโครงการ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น
4. โครงการให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการระดมทรัพยากร เพื่อการพัฒนามากขึ้น
5. ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

จิระวิทย์ มั่นคงวิวัฒนะ (2557 : 1) ได้กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเน้นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับต่าง ๆ ตามแนวคิดพื้นฐาน การพัฒนาแบบเครือข่ายมีส่วนร่วมจึงได้มีนโยบายจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาปฐมวัย
2. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การประถมศึกษาและศูนย์พัฒนากลุ่มสาระ การเรียนรู้
3. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การมัธยมศึกษาตอนต้นและศูนย์พัฒนากลุ่ม สาระการเรียนรู้
4. กลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การมัธยมศึกษาตอนปลายและศูนย์พัฒนา กลุ่มสาระการเรียนรู้

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย

1. มีเป้าหมายร่วมกันชัดเจน
2. มีระบบบริหารจัดการที่ดี

3. มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
5. มีการไหลเวียนข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง
6. มีนวัตกรรมที่เกิดจากการทำงานเครือข่าย
7. มีการสรุปบทเรียนร่วมกัน (เพื่อจัดทำแผนปีต่อไป)

นอกจากนี้ในการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นในลักษณะของเครือข่าย
ย่อมขึ้นอยู่กับระดับของความร่วมมือคือ (จิระวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. 2557 : 1)

1. การประสานงาน (Coordination) หมายถึง วิธีซึ่งคนจำนวนมาก มาร่วมกันทำงาน
เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตกลงกันได้ โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่เพื่อ
มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติด้วยความสามัคคี สมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพที่สุด หรืออาจ
กล่าวได้ว่า การประสานงานหมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือ
ปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้งานหรือกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์และ

2. ความร่วมมือ (Cooperatoin) หมายถึง ความเต็มใจของแต่ละคนในการช่วยเหลือซึ่ง
กันและกัน เพื่อไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่ง ตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงาน
ความร่วมมือ จะเป็นการที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็น “เจ้าของหรือเจ้าภาพ” งานหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้ว
ขอให้ฝ่ายอื่นเข้ามาร่วม มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้ง ๆ ไป ไม่มุ่งความต่อเนื่องและการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรม แต่มุ่งจะให้กิจกรรมนั้น ๆ แล้วเสร็จตามความต้องการของฝ่าย
เจ้าของงาน ความร่วมมือเป็นการช่วยเหลือด้วยความสมัครใจ แม้จะไม่มีหน้าที่โดยตรง อาจจะทำ
เรื่องเดียวกันในเวลาเดียวกันหรือต่างเวลาก็ได้ แม้กระทั่งอาจให้ความร่วมมือทำบางเรื่องบางเวลา

3. การทำงานร่วมกัน (Collaboration) หมายถึง การที่บุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือ
องค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม และรับรู้ว่า
ตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามโครงสร้างที่มีอยู่ในองค์กร รวมทั้งเข้าใจวัตถุประสงค์ของการทำงาน
ร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ปฏิบัติงาน ต่างก็เกิด
ความพอใจในการทำงานนั้น

4. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การที่สมาชิกทุกคนของหน่วยงานหรือ
องค์กร ร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่
มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่อง มีพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ
มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหา การร่วมกันกำหนดแผนงาน
ใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วม

ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับความสำคัญการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สรุปได้ว่า ความสำคัญการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย คือ การเข้ามามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับต่าง ๆ การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการจัดหาและพัฒนาสื่อกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรทางการศึกษาอีกด้วย

องค์ประกอบของภาคีเครือข่าย

องค์ประกอบของภาคีเครือข่ายความร่วมมือมีองค์ประกอบหลายอย่างที่สำคัญ ซึ่งได้มีนักการศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่ายความร่วมมือไว้ ดังนี้ พระมหาสุทนต์ อากาศโร (2547 : 48) กล่าวว่ามิจุดรวมที่สำคัญ 5 ประการที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นเครือข่าย ได้แก่

1. หน่วยชีวิตหรือสมาชิก
2. จุดมุ่งหมาย
3. การทำ หน้าที่อย่างมีจิตสำนึก
4. การมีส่วนร่วม และการแลกเปลี่ยน
5. ระบบความสัมพันธ์

คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553 : 33) กล่าวถึง องค์ประกอบของการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมว่าควรมีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ

1. วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย
2. สมาชิก
3. ผู้ประสานงานและคณะกรรมการ
4. กิจกรรม
5. ทรัพยากร เพื่อการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพของเครือข่ายสถานศึกษา

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2555 : 197) ได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายไว้

7 องค์ประกอบ คือ

1. การรับรู้มุมมองร่วมกัน (Common perception)
2. การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Common Vision)
3. การมีผลประโยชน์ และความสนใจร่วมกัน (Mutual Interests/ Benefits)

4. การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง (All stakeholder participation)
5. การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (Complementary relationship)
6. การพึ่งพาอิงร่วมกัน (Interdependence)
7. การปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน (Interaction)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่ายร่วมมือ ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน สมาชิกและโครงสร้างของเครือข่าย การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก กิจกรรมของกลุ่มเครือข่าย การเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรเครือข่าย

แนวความคิดของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา

แนวความคิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย เป็นการทำงานร่วมกันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้แนวความคิดของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ไว้หลายแนวคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมด้านการศึกษา ดังนี้

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 48) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการที่สมาชิกทุกคนของหน่วยงานหรือองค์กร มาร่วมดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่องมีพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหาการร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ทุกฝ่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็น ถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 26) ได้สรุปว่า เครือข่ายการเรียนรู้ คือ การประสานแหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่าง ๆ ไปยังประชาชนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา และเครือข่ายการเรียนรู้คือ การจัดและเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบ เพื่อให้ประชาชนมาถึงความโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวางและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อขยายบริการการศึกษา แลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ ข้อมูลข่าวสารไปสู่ผู้กว้างได้อย่างรวดเร็ว และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและการกระจายความรู้ทั้งที่เป็นภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับชุมชน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 27) ยังได้กล่าวถึงการจัดการความรู้ว่า คือกระบวนการรวบรวมการจัดระบบ การแลกเปลี่ยน และการประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยการพัฒนาจากระบบข้อมูลไปสู่ สารสนเทศ เพื่อก่อให้เกิดความรู้และปัญญา ซึ่งจะทำให้ทุกคนในองค์กร โดยการพัฒนาจากระบบ ข้อมูลไปสู่สารสนเทศ เพื่อก่อให้เกิดความรู้และปัญญา ซึ่งจะทำให้ทุกคนในองค์กร มีความสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้การคิดวิเคราะห์และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ไพบุลย์ วัฒนาศิริธรรม (2553 : 10) ได้เสนอแนวคิดของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ว่า เกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่ม คนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดการกิจกรรมการมีส่วนร่วมต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคน ในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะ ส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนโดย สรุปรูปมีทั้งสิ้น 5 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ – สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน 2) การวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การกำหนดกิจกรรม 4) ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็น ศูนย์กลาง 5) การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วมที่ให้ความสำคัญ โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางโดยมีหน่วยงานภาครัฐ คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวกเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับแนวความคิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการ การศึกษาสรุปได้ว่า แนวความคิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 ขึ้นไป หรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไป มาทำงานร่วมกันมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่ม และรับรู้ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามโครงสร้างที่มีอยู่ในองค์กร รวมทั้งเข้าใจวัตถุประสงค์ของ การทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ปฏิบัติงานต่างเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้น ทางด้านการทำงานของภาคีเครือข่ายนั้นจะสำเร็จได้ต้องอาศัย ความร่วมมือของทุกฝ่าย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการ หรือดำเนินกิจกรรม ต่าง ๆ ให้ถึงเป้าหมาย ที่กำหนดไว้ ถึงจะสามารถจะทำให้การทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไป ได้ด้วยดี

กระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานที่เป็นไปอย่างมีกระบวนการเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ประสาร พรหมณา (2553 : 8) ได้ให้แนวคิดการมีส่วนร่วมในพัฒนาโรงเรียน ชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการระดมความคิดทำให้เกิดความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งดีกว่าการคิด และตัดสินใจเพียงคนเดียว
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นการลดการต่อต้านและก่อให้เกิดการยอมรับมากขึ้น
3. การมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารที่ดีสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานร่วมกัน เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
4. การมีส่วนร่วมทำให้การตัดสินใจมีคุณภาพและทำให้มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้นด้วย

โคเฮน และอัปฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff. 1980 : 6) ได้เสนอกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการแสดงออกด้านความคิดเกี่ยวกับการจัดการแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่
 - 1.1 การมีส่วนร่วมในขั้นต้น (Initial decision) เป็นการค้นหาความต้องการที่แท้จริงด้วยวิธีการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมของโครงการ
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการเตรียมการ (Ongoing decision) เป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในขั้นการตัดสินใจปฏิบัติการ (Operating decision) เป็นการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัครผู้ประสานงาน เพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม โดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการคัดเลือกผู้นำและการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการดำเนินการตามโครงการและแผนงานซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่
 - 2.1 การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (Resource contribution) ได้แก่ การมีส่วนร่วมสละแรงกาย การสละเงิน การให้วัสดุอุปกรณ์ และการให้คำแนะนำซึ่งให้ด้วยความเต็มใจ
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน (Administration and Co-ordination) การมีส่วนร่วมโดยการให้คำปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และเป็น

ผู้ประสานงานในโครงการด้วย

2.3 การมีส่วนร่วมในการเข้าเป็นผู้ปฏิบัติในโครงการ (Programmer enlistment activities) เป็นการมีส่วนร่วมโดยการเข้าปฏิบัติในโครงการแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือลักษณะ บังคับให้เข้าปฏิบัติในโครงการและลักษณะเต็มใจเข้าปฏิบัติในโครงการ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) เป็นการร่วมรับผลที่จะเกิดประโยชน์ แก่ตนเอง แก่ผู้เกี่ยวข้อง และชุมชนซึ่ง แบ่งเป็น 3 ส่วนคือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ใน ด้านวัตถุ (Material benefits) ด้านสังคม (Social benefits) และด้านบุคคล (Personal benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการมีส่วนร่วมในการวัดผล และวิเคราะห์ผลของการดำเนินงาน รวมทั้งการค้นหาข้อดีและข้อบกพร่องเพื่อหาแนวทางแก้ไข ปัญหาการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ฟอร์นารอฟ (Fornaroff. 1980 : 104) เสนอว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน รวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายกลยุทธ์ทรัพยากรที่ต้องใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล
2. การดำเนินงาน
3. การใช้บริการจากโครงการ
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการหรือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การค้นหาปัญหาสาเหตุ ของปัญหา การร่วมกันตัดสินใจ การร่วมในการลงทุนการปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วม ในการติดตามประเมินผล ใน 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

จึงได้ศึกษาและเรียบเรียงมากล่าวไว้ ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน และการบริหารงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลได้เพียงใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยการจัดกิจกรรม จัดประสบการณ์ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรเพื่อปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผล มีประสิทธิภาพ บังเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนให้

สามารถเรียนรู้และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ได้มีผู้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 33 – 38) ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับ

ความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก

1.3 เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.4 เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และของบุคลากร ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

2. ขอบข่ายและภารกิจ

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

2.4 การวิจัยเพื่อคุณภาพการศึกษา

2.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.7 การนิเทศการศึกษา

- 2.8 การแนะแนวการศึกษา
- 2.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 2.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 2.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 2.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคลากร ครอบครัวยุทธศาสตร์
หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 3 - 32 ; อ้างถึงใน รัตนากาญจนพันธุ์. 2556 : 30 – 37) ได้กล่าวว่า สำหรับการบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษามีโอกาสในการตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามหลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง โดยมีปัจจัยความสำเร็จของงานวิชาการ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้องรู้ และมีทักษะในเรื่องต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สารระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหา และความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินสถานภาพสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง และการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครูเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

3.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

- 5.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ
- 5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาทางด้านวิชาการ
- 5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น
- 5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

- 6.1 สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
- 6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถาบัน บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- 6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การนิเทศการศึกษา

- 7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนภายในสถานศึกษา
- 7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 7.3 ประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- 7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- 7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

8. การแนะแนวการศึกษา

- 8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษา โดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
- 8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคน ในสถานศึกษา
- 8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการกระบวนการแนะแนวการศึกษา ในสถานศึกษา
- 8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ ด้านการแนะแนวการศึกษา กับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา

- 9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กร ให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา
- 9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถาบันศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- 9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา
- 9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพ ภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- 9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา
- 9.6 ประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
- 9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพ การศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน

- 10.1 การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
- 10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะ ทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัดโดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชนท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

12.1 ดำรงและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะ การเรียนรู้ต่าง ๆ และเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้เรียนมีคุณภาพทุกด้าน ตามขอบเขตของงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทาง วิชาการแก่ชุมชนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ด้านการบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณ เป็นการกำหนดแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการเงินของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ นอกจากนี้งบประมาณยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมดูแลการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย ได้มีผู้ที่ให้ข้อบ่งชี้การปฏิบัติงานไว้ พอสรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6 - 7 ; อ้างถึงใน สมพิศ โห้แกม. 2555 : 99 – 102) กล่าวถึงการจัดการด้านงบประมาณและการเงินว่า มีแนวทางสอดคล้องกับหลักกระจายอำนาจการบริหาร โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงบประมาณ (Budgeting Entry) และหน่วยบริหารการเงิน (Financial Entry) ให้สถานศึกษาเป็นหน่วยบริหารการเงินที่สามารถกำหนดความต้องการงบประมาณของตนเอง ด้วยการจัดทำงบประมาณผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และมีอิสระในการจัดการทรัพย์สินและหารายได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้มุ่งเน้นให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการช่วยระดมทรัพยากรและการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ โดยมีระบบตรวจสอบติดตามและประเมินผลการใช้ทรัพยากร เพื่อความโปร่งใสและความรับผิดชอบ ดังนั้นงานงบประมาณและการเงินจึงเป็นไปในลักษณะต้องให้ความสำคัญ อิสระ คล่องตัว ซึ่งเป็นไปตามแนวทางกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ควบคู่กับระบบการตรวจสอบเพื่อความโปร่งใส และความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ภายใต้การบริหารจัดการทรัพยากรที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งกำหนดแนวทางหลายประการ เช่น จัดสรรงบประมาณรวมเป็นก้อน มุ่งที่แผนงานและผลงานกำหนดมาตรฐานการจัดการทางการเงิน และจัดให้มีระบบการตรวจสอบเพื่อให้เกิดความรวดเร็ว มีขั้นตอนที่ไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองหลายขั้นตอนเกินความจำเป็น ทั้งนี้การตัดสินใจทางงบประมาณและทางการเงินจะอยู่ในระดับสถานศึกษามากที่สุด และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในงานแต่ละประเภท ดังนี้

1. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ มีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหาร มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษารวมทั้งจัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงข้อบ่งชี้การปฏิบัติงานของงานงบประมาณ ซึ่งจำแนกออกเป็นได้ 3 ประการดังนี้

1.1 การจัดทำและเสนอของงบประมาณ จะต้องวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษาและการวิเคราะห์ความเหมาะสม

การเสนอของบประมาณ

1.2 การจัดสรรงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณภายในสถานศึกษา การเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณ และการโอนเงินงบประมาณ

1.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน ซึ่งประกอบไปด้วย การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินการ และการประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2. การบริหารการเงิน

ตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการบริหารงบประมาณให้สอดคล้องกับระบบและวิธีการจัดการงบประมาณมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ มีการกำหนดงบรายจ่ายไว้ใน 2 ลักษณะ และ 5 ประเภทงบรายจ่าย ซึ่งสำนักงบประมาณได้จำแนกประเภทรายจ่าย ดังนี้

1. รายจ่ายของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ จำแนกเป็น 5 ประเภทงบรายจ่าย ได้แก่

1.1 งบบุคลากร หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานบุคลากรของภาครัฐ ได้แก่ รายจ่ายในลักษณะเงินเดือน ค่าจ้างประจำ ค่าจ้างชั่วคราว และค่าจ้างลูกจ้าง สัญญาจ้าง

1.2 งบดำเนินการ หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการบริหารงานประจำ ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ และค่าสาธารณูปโภค

1.3 งบลงทุน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเพื่อการลงทุน ได้แก่ รายจ่ายที่จ่ายในลักษณะค่าครุภัณฑ์ และค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

1.4 งบเงินอุดหนุน หมายถึง รายจ่ายที่กำหนดให้จ่ายเป็นค่าบำรุง หรือเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือหน่วยงานของรัฐซึ่งมิใช่ราชการส่วนกลางตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มี 2 ประเภท ได้แก่

1.4.1 เงินอุดหนุนทั่วไป

1.4.2 เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

1.5 งบรายจ่ายอื่น หมายถึง รายจ่ายที่ไม่เข้าลักษณะประเภทรายจ่ายใดรายจ่ายหนึ่ง

3. การบริหารการบัญชี

กระทรวงการคลัง ได้คำนึงถึงภาระหน้าที่หลักของหน่วยงานย่อย ซึ่งนับวัน

ยิ่งเพิ่มปริมาณมากขึ้น ทั้งทางด้านวิชาการ การติดต่อประสานงานกับชุมชน งานธุรการ การเงิน และบัญชี อีกทั้งหน่วยงานย่อยยังมีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านบุคลากร ขนาด ขอบเขต ที่ตั้ง การคมนาคม ฯลฯ เพื่อเป็นการลดภาระของหน่วยงานย่อยที่มีขนาดเล็ก อัตรากำลังจำกัด เพื่อให้มีเวลากับภารกิจหลักของหน่วยงานย่อยให้มากขึ้น อันจะเป็นการส่งเสริมด้านการเรียนการสอน และงานด้านอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระทรวงการคลังจึงปรับปรุงระบบบัญชี ให้เหมาะสม โดยอนุญาตให้หน่วยงานย่อยที่มีลักษณะดังกล่าว ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม หน่วยงานย่อยดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 6-7 ; อ้างถึงใน สมพิศ โห้งาม. 2555 : 101)

- 3.1 เพื่อเป็นการพัฒนาปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3.2 เพื่อลดภาระและความผิดพลาดในการจัดทำบัญชีของหน่วยงานย่อย
- 3.3 เพื่อให้มีเวลาในการปฏิบัติภารกิจหลักของหน่วยงานย่อย
- 3.4 เพื่อยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามระบบบัญชีของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2515
- 3.5 เพื่อให้ส่วนราชการสามารถเบิกจ่ายเงินเข้าบัญชีเจ้าหนี้หรือผู้มีสิทธิรับเงิน

โดยตรง ให้ศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมจากคู่มือการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมการเงินของ หน่วยงานย่อยระดับสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานส่วนหนึ่ง ที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การบริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำเร็จ บรรลุผลตามที่ต้องการ พร้อมทั้งให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดภายในองค์กร ตามขอบเขตของงานงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้ การจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

ด้านการบริหารงานบุคคล

เป็นที่ยอมรับกันว่า การบริหารตัวบุคคลเป็นเรื่องสำคัญและยุ่งยากที่สุด เพราะถึงแม้จะมี งบประมาณอย่างเพียงพอ มีการจัดองค์การและการบริหารงานที่ดี มีอุปกรณ์และวัสดุต่าง ๆ ครบถ้วน ทว่าหากผู้ปฏิบัติงานไม่มีคุณสมบัติเพียงพอ อาทิ ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต และไม่ประพฤติอยู่ในระเบียบวินัยอันดีแล้ว ก็ยากที่จะบริหารงานให้บรรลุ ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายได้ ดังนั้นการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ จึงมี ความสำคัญ ดังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้รายละเอียดไว้ดังนี้

สมาน ริงส์โยกฤษฎ์ (2541 : 1 ; อ้างถึงใน สมพิศ โห้งาม. 2555 : 96) การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการวางแผน การวางแผน การวางระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงาน เพื่อให้ได้มา ได้ใช้ประโยชน์ และบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรด้านมนุษย์ (Human resources) ให้มีประสิทธิภาพและมีปริมาณเพียงพอ สำหรับการปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์ โดยรวมหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งหมดนับตั้งแต่การสรรหาบุคคลเข้าปฏิบัติงาน จนกระทั่งออกจากงาน การบริหารงานบุคคลจึงเป็นปัจจัยสำคัญอันส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานโดยตรง ทั้งนี้เพราะการปฏิบัติงานจะสำเร็จได้เพียงใด จำเป็นต้องพิจารณาในองค์ประกอบ 2 ประการคือ การได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานมาปฏิบัติในหน่วยงาน และหน่วยงานหรือผู้บริหารของหน่วยงานสามารถใช้บุคคลในหน่วยงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้คนกลายเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารงาน

เมื่อการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญต่อความสำเร็จของหน่วยงานดังกล่าวข้างต้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรงที่ต้องมีหลักในการบริหารงานบุคคลให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารหน่วยงาน ด้วยการกำหนดเป้าหมายการบริหารงานบุคคลให้ชัดเจน ได้แก่ มุ่งมั่นในการพัฒนาบุคลากร รวมถึงผลผลิตที่ได้รับ และผลผลิตที่มีคุณภาพ (ประกันคุณภาพ) พร้อมกับปฏิบัติตามแนวทางการบริหารบุคคลด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. สร้างศรัทธา (แก่ผู้ร่วมงาน)
2. ให้ความสำคัญแก่ผู้ร่วมงาน (ทุกคนมีความรู้ความสามารถ)
3. สร้างการมีส่วนร่วม
4. เอาใจใส่ความเป็นอยู่ (สวัสดิการ)
5. เสริมแรง (ยกย่อง ชมเชย ให้รางวัล)
6. สนับสนุนให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ
7. เกิดความพึงพอใจในการทำงาน
8. สร้างเครือข่ายและทีมงาน

นอกเหนือจากนั้น การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในทุกกระบวนการ ตั้งแต่การแต่งตั้ง การพัฒนา การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพ การสร้างขวัญใจ เพื่อให้มีผลต่อการปฏิบัติงานตามที่คาดหวัง ยึดหลักระบบคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

มีแผนการพัฒนาบุคคลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พัฒนาบุคคลอย่างทั่วถึง ตรงตามความต้องการ ปลุกฝังอุดมการณ์ความเป็นเจ้าของเพื่อให้เกิดผลสำเร็จทั้งดงามอย่างมืออาชีพ สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพอย่างถูกต้อง และสร้างสรรค์ปัจจัยความสำเร็จในการปฏิบัติงานสอน ซึ่งเกิดขึ้นได้ครูต้องทำกิจกรรม 7 กิจกรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 : 235-237 ; อ้างถึงใน สมพิศ โห้งาม. 2555 : 98)

1. วิเคราะห์หลักสูตร
2. วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย
4. ใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน
5. วัดและประเมินผลตามสภาพจริงอย่างรอบด้านเน้นองค์รวมและเน้นพัฒนาการ
6. ใช้ผลการประเมินเพื่อแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ
7. ใช้การวิจัยปฏิบัติการในการพัฒนานวัตกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งการบริหารจะต้องพยายามใช้บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ตามขอบเขตของงานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย

ด้านการบริหารงานทั่วไป

เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิผล และสามารถจําแนกขอบข่ายภารกิจของงานบริหารทั่วไปได้ ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 64-73) การบริหารงานทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวก

ความสะดวกอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการสถานศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวก ให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2 เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษา ต่อสาธารณชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

2. ขอบข่ายและภารกิจ

2.1 การดำเนินงานธุรการ

2.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

2.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

2.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

2.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.7 การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร

และบริหารทั่วไป

2.8 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

2.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

2.10 การรับนักเรียน

2.11 การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและ

ตามอัธยาศัย

2.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

2.13 การส่งเสริมกิจการนักเรียน

2.14 การประชาสัมพันธ์

2.15 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2.16 การประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

2.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

2.18 งานบริการสาธารณะ

2.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 65 - 73) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่ายและภารกิจของการจัดการงานบริหารทั่วไปไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการจัดการงานบริหารทั่วไป

1. เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา

ขอบข่าย / ภารกิจของการจัดการงานบริหารทั่วไป

1. การดำเนินงานธุรการ ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์สภาพงานธุรการของสถานศึกษาและระเบียบ กฎหมาย แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง วางแผนออกแบบระบบงานธุรการลดขั้นตอนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ โดยนำระบบเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสม จัดบุคลากรรับผิดชอบและพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ จัดหา Hardware และ Software ให้สามารถรองรับการปฏิบัติงานด้านธุรการได้ตามระบบที่กำหนดไว้ ดำเนินงานธุรการตามระบบที่กำหนดไว้ โดยยึดหลักความถูกต้อง รวดเร็ว ประหยัด และคุ้มค่า ติดตาม ประเมินผล และปรับปรุงงานธุรการให้มีประสิทธิภาพ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย การรวบรวมประมวลวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่จะใช้ในการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสนับสนุนข้อมูล รับทราบหรือดำเนินการตามมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินงานด้านธุรการในการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำรายงานการประชุมและแจ้งมติที่ประชุมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบดำเนินการหรือถือปฏิบัติแล้วแต่กรณี ประสานการดำเนินงานตามมติการประชุมในเรื่องการอนุมัติ อนุญาต สั่งการ เรงรัดการดำเนินการ และรายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายการศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ จัดทำทะเบียนเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศจัดระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อใช้ในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระบบฐานข้อมูล

ของเขตพื้นที่การศึกษา พัฒนานุคลากรผู้รับผิดชอบระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติภารกิจ จัดระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศเชื่อมโยงกับสถานศึกษาอื่นเขตพื้นที่การศึกษาและส่วนกลาง นำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์ ประเมินและประสานงานระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ และปรับปรุงพัฒนาเป็นระยะ ๆ

4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ประกอบด้วย การจัดให้มีระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา พัฒนานุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาเครือข่ายการศึกษา ประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อแสวงหาความร่วมมือความช่วยเหลือเพื่อส่งเสริม สนับสนุนงานการศึกษาของสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลเครือข่ายการศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทราบ กำหนดแผน โครงการหรือกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง เครือข่ายการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ให้ความร่วมมือและสนับสนุนทางวิชาการแก่เครือข่ายการศึกษาของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์โครงสร้าง ภารกิจ การดำเนินงาน ปริมาณ คุณภาพและสภาพของสถานศึกษา วางแผนการออกแบบการจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในระบบการทำงานและการบริหารงานของสถานศึกษา นำเสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา พิจารณาให้ความเห็นชอบในการแบ่งส่วนราชการในสถานศึกษา ประกาศและประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการ ตลอดจนประชาชนทั่วไปทราบดำเนินการบริหารจัดการให้เป็นไปตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการที่กำหนด ติดตามประเมินผลและปรับปรุงการจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพ และการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูล สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาองค์กรของสถานศึกษา กำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรให้ครอบคลุมโครงสร้าง ภารกิจ บุคลากร เทคโนโลยี และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา ดำเนินการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ทักษะ เจตคติ ความสามารถที่เหมาะสมกับโครงสร้างภารกิจเทคโนโลยีและกลยุทธ์ของสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ผลผลิต ตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานของบุคลากร ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวทางการพัฒนาองค์กรเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาองค์กรและกระบวนการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

6. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา วางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี

เพื่อการศึกษาที่ใช้ในการบริหารและพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ระดมจัดหาเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้ในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา สนับสนุนให้บุคลากรนำนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้

7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การสำรวจปัญหาความต้องการจำเป็นของด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป จัดระบบส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการบริหารงานด้านวิชาการ งบประมาณ บุคคลและบริหารทั่วไป จัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อสนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานทุกด้าน ติดตามประเมินผลการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของบุคลากรในด้านต่าง ๆ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้มีความยืดหยุ่นคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

8. การบริหารจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย การกำหนด แนวทางการวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา บำรุงดูแลและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้อยู่ในสภาพที่มั่นคง ปลอดภัยเหมาะสมพร้อมที่จะใช้ประโยชน์ ติดตามและตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ สรุป ประเมินผล และรายงานการใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา

9. จัดทำสำมะโนผู้เรียน ประกอบด้วย การประสานงานกับชุมชนและท้องถิ่น ในการสำรวจข้อมูล จำนวนนักเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษา จัดทำสำมะโนผู้เรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา จัดระบบข้อมูลสารสนเทศจากการสำมะโนผู้เรียน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เสนอข้อมูลสารสนเทศการสำมะโนผู้เรียนให้เขตพื้นที่การศึกษาทราบ

10. การรับนักเรียน ประกอบด้วย การให้สถานศึกษาประสานงานการดำเนินการ แบ่งเขตพื้นที่บริการการศึกษาร่วมกันและเสนอข้อตกลงให้เขตพื้นที่การศึกษาเห็นชอบ กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษา โดยประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการรับนักเรียนตามแผนที่กำหนด ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน ในการติดตามช่วยเหลือ นักเรียนที่มีปัญหาในการเข้าเรียน ประเมินผลและรายงานผลการรับเด็กนักเรียนเข้าเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาทราบ

11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ประกอบด้วย การสำรวจความต้องการในการเข้ารับบริการการศึกษาทุกรูปแบบทั้ง

ในระบบและนอกระบบและตามอัธยาศัย กำหนดแนวทางและความเชื่อมโยงในการจัดและพัฒนา การศึกษาของสถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแนวทางของเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการ จัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้ง 3 รูปแบบ ตามความเหมาะสมและศักยภาพ ของสถานศึกษา ประสานเชื่อมโยงประสานความร่วมมือและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ติดตามประเมินผล การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยเพื่อ ปรับปรุงแก้ไขพัฒนาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

12. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผนกำหนดแนวทาง การส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมใน กระบวนการวางแผน ดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สรุปและประเมินผลเพื่อปรับปรุงแก้ไข การส่งเสริมกิจการ นักเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมเกิดคุณค่าและประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

13. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาความต้องการใน การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลและผลงานของสถานศึกษารวมทั้งความต้องการในการได้รับข่าวสาร ข้อมูลทางการศึกษาของชุมชน วางแผนการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วม ของบุคคลชุมชน องค์กร สถาบันและสื่อมวลชนในท้องถิ่น จัดให้มีเครือข่ายการประสานงาน ประชาสัมพันธ์พัฒนาบุคลากร ผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ให้มีความรู้ความสามารถใน การดำเนินการประชาสัมพันธ์ผลงานของสถานศึกษา สร้างกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ในหลาย หลายรูปแบบโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาสัมพันธ์ ติดตามประเมินผล การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ทราบถึงผลที่ได้รับและนำไปดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพัฒนา ให้เหมาะสมต่อไป

14. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดแนวทาง การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่นให้ คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน และประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบันปัญหาตาม โครงสร้างและภารกิจสถานศึกษา วิเคราะห์ความเสี่ยง สภาพการดำเนินงาน กำหนดปัจจัยเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง กำหนดมาตรการป้องกันความเสี่ยงในการดำเนินงาน ของสถานศึกษา วางแผนการจัดระบบการควบคุมภายในสถานศึกษา ใ้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายนำมาตรการป้องกันความเสี่ยงไปใช้ในการควบคุมการดำเนินงานตามภารกิจ ดำเนินการ ควบคุมตามหลักเกณฑ์มาตรการและวิธีการที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินกำหนด ประเมินผล การดำเนินการควบคุมภายใน ตามมาตรการที่กำหนดและปรับปรุงให้เหมาะสม รายงานผล การประเมินการควบคุมภายใน

16. งานบริการสาธารณะ ประกอบด้วย การจัดให้มีระบบการบริการสาธารณะ จัดระบบข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาเพื่อให้บริการต่อสาธารณะ ให้บริการข้อมูล ข่าวสารและ บริการอื่น ๆ แก่สาธารณชน ตามความเหมาะสมและศักยภาพของสถานศึกษา พัฒนาระบบ การให้บริการแก่สาธารณชนให้มีประสิทธิภาพ เกิดความพึงพอใจต่อผู้มารับบริการ ประเมิน ความพึงพอใจงานบริการสาธารณะจากผู้มาขอรับบริการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาระบบงานบริการสาธารณะ

17. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น ประกอบด้วย การจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบตาม ความเหมาะสมและศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ให้ผู้ที่รับผิดชอบงานวางแผนการปฏิบัติงาน และ ดำเนินงานให้เสร็จสิ้นตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายกำกับ ติดตาม การดำเนินงานของผู้ที่ได้รับ มอบหมาย ประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานส่วน หนึ่งซึ่งช่วยสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีหน้าที่คอยประสานงานของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่กำหนดด้วย ความราบรื่น ตามขอบเขตของงานบริหารทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ดังนี้ งานธุรการ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหาร ทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งาน การศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาขององค์กร

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คือการจัดและส่งเสริม ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันจะส่งผลให้ประชาชนเข้าสู่ระบบการศึกษาได้อย่างกว้างขวางและสะดวกมากขึ้น และเป็นยุทธวิธีหนึ่งในการที่จะยกระดับการศึกษาของประชาชนในประเทศให้มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษานอกระบบ ดังนี้

ความหมายของการศึกษานอกระบบ

การศึกษานอกระบบเป็นการจัดกิจกรรมการศึกษา เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรนอกโรงเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของการศึกษานอกระบบไว้ในหลายลักษณะแต่ส่วนใหญ่จะมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 6-7) มาตรา 15 ให้ความหมายของคำว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาซึ่งจัดขึ้นนอกระบบปกติที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยไม่มีการจำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้รับความรู้ในด้านพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต ความรู้ทางด้านทักษะการประกอบอาชีพ และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมายรูปแบบ วิธีการจัดการศึกษาระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีตามเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550 : 1) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบหรือ Non-formal Education (NFE) ได้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1967 ในการประชุมของ UNESCO เรื่อง The World Educational Crisis ได้นิยามการศึกษานอกระบบไว้ว่า หมายถึง “การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ แต่นอกกรอบของการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนปกติ โดยมุ่งบริการให้คนกลุ่มต่าง ๆ ทั้งที่เป็นผู้ใหญ่และเด็ก” โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning) แต่ในปัจจุบันการศึกษานอกระบบคือ กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน ทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะและความรู้ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไขความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น

ความรับผิดชอบ และความมีวินัย การศึกษานอกระบบยุคใหม่จึงเน้นการเรียนรู้และสมรรถนะ (Learning and Competency)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 2 - 3) ระบุว่า มาตรา 4 ระบุว่า การศึกษานอกระบบหมายความว่า กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบหลักสูตรวิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้นและมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ “การศึกษานอกระบบ” บางที่เรียกว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” หรือบางประเทศใช้คำว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” นั้นเป็นกิจกรรมการศึกษาซึ่งจัดบริการให้แก่ผู้พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนโดยไม่จำกัดวัยเพศพื้นฐาน การศึกษากิจกรรมทางการศึกษาหลากหลายรูปแบบมีความยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระเบียบกฎเกณฑ์หลักสูตรระยะเวลาของกิจกรรมและการประเมินผลเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายที่มีสภาพปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 23) ได้กล่าวว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านพื้นฐาน ทักษะในการประกอบอาชีพ และทักษะที่จำเป็นสำหรับความรู้ด้านอื่น ๆ เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การศึกษานอกระบบ มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไข การสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้เรียน

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2553 : 11) ได้กล่าวถึงการศึกษานอกระบบว่า การศึกษานอกระบบหรือการศึกษานอกโรงเรียน (Non-formal Education) หรือแต่เดิมเรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่ (Adult Education) ว่าหมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมทางการศึกษาทุกรูปแบบที่จัดให้แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ประชากรก่อนวัยเรียน ประชากรที่อยู่ในวัยเรียน แต่พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระดับต่าง ๆ และประชากรที่มีอายุพ้นวัยเรียนในระบบโรงเรียนแล้ว และประชากรวัยแรงงานและวัยอื่น ๆ โดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐาน การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ความสนใจ ฯลฯ โดยมีมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานแก่การดำรงชีวิต การอ่านการเขียน ความรู้ทางด้านทักษะอาชีพ และข่าวสารข้อมูลที่เป็นปัจจุบันในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและ

สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม การศึกษาประเภทนี้มีความยืดหยุ่นในเรื่องระบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นอายุของผู้เรียน ระยะเวลาเรียน หลักสูตร วิธีการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล สถานที่เรียน และกลับมาเรียนใหม่ได้เมื่อต้องการ เป็นการศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและสังคม

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 3) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลายรูปแบบ ไม่มีข้อจำกัดเรื่องอายุ และสถานที่ โดยมุ่งหมายให้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์มีการกำหนดจุดมุ่งหมาย หลักสูตรวิธีการเรียนการสอน สื่อ การวัดผลและประเมินผล ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจแบ่งได้ 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ประเภทความรู้ พื้นฐานสายสามัญ ประเภทความรู้และทักษะอาชีพ และประเภทข้อมูลความรู้ทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 108) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) หมายถึง การจัดการกิจกรรมการศึกษาที่มีโครงสร้างที่ชัดเจนแน่นอนและมีลำดับ มีการแบ่งชั้นเรียนตามอายุ จัดการเรียนการสอนตามลำดับชั้น ตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูง โดยมีลักษณะที่สำคัญคือมีหลักสูตรเวลาเรียนแน่นอน มีการจำกัดอายุผู้เรียน มีการลงทะเบียนเรียนและมีการวัดผล การประเมินผลเพื่อรับใบประกาศนียบัตรการเรียนเน้นในเรื่องอนาคตส่วนใหญ่มีสถานที่แน่นอนในการเรียน
2. การจัดการศึกษานอกระบบ (Non – formal Education) หมายถึง การจัดการกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกโรงเรียนปกติ โดยมีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการเป็นประชาชนอยู่นอกโรงเรียน มีวัตถุประสงค์ในการเรียน ที่ชัดเจน โดยมีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ที่ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับสภาพกับความต้องการของกลุ่ม เป้าหมายที่หลากหลาย ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ คือ มีหลักสูตร เวลาเรียน มีการลงทะเบียน มีการประเมินผลเพื่อรับประกาศนียบัตร ไม่จำกัดอายุ เป็นการเรียนนอกโรงเรียน เน้นการเรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบัน เพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน มีเวลาเรียนที่ไม่แน่นอน
3. การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ จากการทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อ ชุมชน แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการสอบ ไม่มีการรับใบประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานที่เรียนแน่นอนที่ไหนก็ได้ ลักษณะการเรียน

ส่วนใหญ่เป็นการเรียนเพื่อความรู้และนันทนาการ อีกทั้งไม่จำกัดเวลาเรียน สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบ สรุปได้ว่า คือ การจัดกิจกรรมการศึกษา เพื่อให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชานอกโรงเรียน มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับสภาพความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายมีความยืดหยุ่นในเรื่องหลักสูตรเวลาเรียนสถานที่เรียนวิธีเรียนผู้เรียนไม่มีข้อจำกัดในเรื่องอายุอาชีพพื้นฐานการศึกษาเน้นการเรียนเรื่องที่เป็นสภาพปัจจุบันเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันหน่วยงานที่จัดมีหลากหลายทั้งหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานภาคเอกชนองค์กรและสถานประกอบการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะจัดในรูปแบบอิสระหรือร่วมจัดในลักษณะภาคีเครือข่าย

ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจมีรูปแบบและวิธีเรียนที่แตกต่างทั้งรูปแบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือมีส่วนจัดหรือร่วมอยู่ในสถานการณ์ในลักษณะการเรียนรู้ตามสถานการณ์ ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ในหลายลักษณะแต่ส่วนใหญ่จะมีความหมายใกล้เคียงกัน ดังนี้

โดยกองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2547 : 1) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Learning) หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย ทั้งจะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม เป็นการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน จากกระบวนการทางสังคม จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550 : 1) กล่าวว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตตามสถานการณ์ในชีวิตเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานหรือเรียนรู้จากบุคคลครอบครัวสภาพแวดล้อมสื่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะความบันเทิงและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยไม่มีหลักสูตรไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มี การลงทะเบียน และไม่มีการสอน ไม่มีประกาศนียบัตร หรือไม่มีสถานที่เรียนแน่นอน

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4) ระบุว่า การศึกษาตามอัธยาศัยหมายความว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตามความสนใจความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

ปรียานุช จริยวิทยานนท์ (2555 : 1) เสนอว่า การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานหรือเรียนรู้จากบุคคลครอบครัวสภาพแวดล้อมสื่อผู้เรียนเรียนรู้ได้ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจเป็นการจัด

การศึกษาที่ไม่มีหลักสูตรชัดเจน ไม่มีระบบและรูปแบบของการจัดการศึกษาแน่นอนจนถึงไม่มีเลย หากแต่กิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดการเรียนรู้ผู้เรียนมีความรู้มีทักษะมีเจตคติเช่นเดียวกับการศึกษาอื่น ๆ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีรูปแบบและวิธีเรียนที่แตกต่างทั้งรูปแบบที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือมีส่วนจัดหรือร่วมอยู่ในสถานการณ์ในลักษณะการเรียนรู้ตามสถานการณ์โดยให้ความสำคัญเรื่องความสัมพันธ์กับชุมชน และการเกี่ยวข้องกับผู้รู้ เพื่อพัฒนาและยกระดับประสบการณ์ระหว่างการเรียนรู้และปฏิบัติงานในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับบริบทของวัฒนธรรมชุมชนและอุดมการณ์ของชุมชนนั้นด้วย

หลักการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมาย ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดโอกาส และผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เพื่อให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีหลักการในการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 3 - 4)

1. ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การศึกษานอกระบบเป็นการจัดบริการทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส ขาดโอกาส และพลาดโอกาสทางการศึกษา ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ วัย พื้นฐานการศึกษา อาชีพ ความสนใจ ฐานะทางเศรษฐกิจ
2. การกระจายโอกาสทางการศึกษา การศึกษานอกระบบจะต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาไปสู่กลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุมทั่วถึง
3. ส่งเสริมการศึกษาที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษานอกระบบควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ผู้เรียนมีความพร้อมเมื่อใดก็สามารถศึกษา หาความรู้ได้ตลอดเวลา ทุกช่วงชีวิต
4. สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การศึกษานอกระบบจะต้องจัดเพื่อสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายซึ่งอาจมีแตกต่างกัน
5. ยืดหยุ่น หลากหลาย และสัมพันธ์กับสภาพการดำเนินชีวิต เนื้อหา หลักสูตรและ กิจกรรมการจัดการศึกษานอกระบบควรมีความยืดหยุ่นหลากหลาย และสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของผู้เรียนและบริบทของชุมชน

6. มีความหลากหลายในรูปแบบการเรียนการสอน การศึกษานอกระบบควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน เช่น บางรูปแบบอาจมีครูผู้สอนและจัดสอนเต็มเวลา บางรูปแบบอาจสอนบางเวลา โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนสลับกับทำงานได้ บางรูปแบบเรียนด้วยตนเองโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป บางรูปแบบเรียนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เป็นต้น

7. การจัดการเรียนการสอน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบ ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น อายุ เพศ อาชีพ ความสนใจพื้นฐาน และพื้นฐานการศึกษา ดังนั้นผู้สอนต้องตระหนักถึงความแตกต่างดังกล่าว และพยายามหาวิธีสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ตลอดจนให้ผู้เรียนมีอิสระในการกำหนดความเร็ว และความสะดวกในการเรียนของตนเอง

8. การมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษานอกระบบ ต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและจัดกิจกรรมการศึกษา

9. การระดมทุนทางสังคม การจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนต้องมีการระดมทุนทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และกลไกทุกภาคส่วนของสังคม นำทรัพยากรภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในสังคมมาใช้ในการจัดการศึกษา

ประเภทและกิจกรรมการศึกษานอกระบบ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 9 - 10) ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษานอกระบบว่า เป็นกระบวนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยมีแนวทางการจัดกิจกรรมการศึกษา 4 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษาพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษา เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับการดำรงชีวิต การทำงาน และการศึกษาต่อเนื่องในอนาคตที่จะเป็นการสร้างความมั่นคงให้กับชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมีการจัดกิจกรรมที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระ ตั้งแต่การส่งเสริมการรู้หนังสือ การศึกษาในหลักสูตรเทียบเท่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาต่อเนื่อง เป็นการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างหลากหลาย การจัดการศึกษาพื้นฐาน คำนึงถึงความแตกต่างกันของผู้เรียนที่ส่วนมากคือผู้ใหญ่ และใช้จิตวิทยาผู้ใหญ่ในการออกแบบการเรียนรู้ โดยเน้นการจัดกิจกรรมการศึกษาแบบพบ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาสาระ และวิธีการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้มีการบูรณาการเนื้อหาเข้ากับวิถีชีวิตจริง ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ และมีวิธีการทำงานแบบโครงการ ขณะเดียวกันก็จัดให้มีระบบการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลอย่างหลากหลายวิธี เพื่อเป็นทางเลือกให้กับกลุ่มเป้าหมายทั้งในและต่างประเทศ

2. การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวได้พิจารณาถึงความต้องการในการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยมีระบบการจำแนกผู้เรียนที่จะเรียนวิชาชีพแต่ละกลุ่มแต่ละประเภท มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนแต่ละกลุ่มและมุ่งเน้นการปฏิบัติจริง ที่บูรณาการกับวิถีชีวิต โดยใช้วงจร กระบวนการคิด การทำ การจำ การแก้ปัญหา และการพัฒนา เพื่อให้บุคคลและชุมชนร่วมกันแก้ปัญหาค่าจ้างงานและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน ขณะเดียวกันครูและวิทยากรทางด้านวิชาชีพจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ความสามารถทางด้านอาชีพ และต้องประสานให้ ผู้ที่มีความรู้ ผู้ประกอบการ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นและเครือข่ายต่าง ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายอาชีพที่มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

3. การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมความรู้ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถจัดการกับตนเองและสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มีความสุขตามสภาพ และมีความปลอดภัยในสังคม โดยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มสนใจกิจกรรมค่ายการฝึกอบรม ซึ่งมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความสามารถให้กับบุคคล เพื่อให้มีทักษะชีวิตในการแก้ปัญหาเฉพาะด้านที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่และสถานการณ์ เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การป้องกันสาธารณภัย การจราจร การดูแลสุขภาพ และอนามัย ฯลฯ

4. การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน เป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการความรู้และทักษะจากการศึกษาที่ผู้เรียนมีอยู่หรือได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโดยมีรูปแบบที่หลากหลาย ใช้ชุมชนเป็นฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ และมีเนื้อหาสาระเน้นหนักในเรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สังคม สิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมีอำนาจหน้าที่
ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัดดังต่อไปนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2553 : 10 - 11)

- 1.1 จัดทำยุทธศาสตร์เป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษาแผนการศึกษาชาติ แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตามสภาพของท้องถิ่นและชุมชน
 - 1.2 ศึกษาวิเคราะห์วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.3 วิเคราะห์จัดตั้งจัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษาและภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.4 ประสานส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 - 1.5 จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบตามที่กฎหมายกำหนด
 - 1.6 ส่งเสริมสนับสนุนการเทียบโอนผลการเรียนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษา
 - 1.7 ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 - 1.8 ระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.9 ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.10 พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่าย
 - 1.11 ส่งเสริมสนับสนุนติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
 - 1.12 กำกับดูแลนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
 - 1.13 ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย
2. ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
สรุปได้ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2554 : 14 - 16)

2.1 วิสัยทัศน์

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดเป็นองค์กรหลัก ในการเสริมสร้างสังคมอุดมปัญญาด้วยการจัดการให้ประชาชน เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง

2.2 พันธกิจ

2.2.1 มุ่งมั่นสร้างสรรค์พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

2.2.2 พัฒนาและส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ

2.2.3 เร่งรัดส่งเสริมสนับสนุนและกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม หรือจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.4 พัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ผู้เรียน/ผู้รับบริการมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน/คุณภาพการศึกษา

2.2.5 เร่งรัดพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรุณีย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่ายให้ได้มาตรฐาน

2.3 เป้าประสงค์

2.3.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด และสถานศึกษาในสังกัด มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพยึดหลักธรรมาภิบาลและมีภาพลักษณ์ที่ดี

2.3.2 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีศักยภาพเพื่อให้บริการและการเรียนรู้เกิดประสิทธิผล

2.3.3 ประชาชนได้รับ โอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงครอบคลุมเป็นธรรม

2.3.4 ภาคีเครือข่ายมีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.3.5 มีแหล่งการเรียนรู้กระจายอยู่อย่างพอเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการการเรียนรู้

2.3.6 ส่งเสริมให้ชุมชนจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

2.3.7 ผู้เรียน/ผู้รับบริการได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน/คุณภาพการศึกษาได้แก่มีความใฝ่ฝันเรียนรู้มีทักษะการทำงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตมีคุณธรรมนำความรู้และมีทักษะการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.3.8 ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาครูและภาคีเครือข่ายมีศักยภาพในการปฏิบัติงานและการจัดการการศึกษาที่มีคุณภาพ

2.4 ตัวชี้วัด

2.4.1 รายงานผลการประเมินการปฏิบัติราชการด้านประสิทธิภาพและการพัฒนาองค์กรตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีอยู่ในระดับดี

2.4.2 ร้อยละของผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการบริการในระดับมากขึ้นไป

2.4.3 ระดับความสำเร็จของการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2.4.4 จำนวนหน่วยงาน/สถานศึกษาที่เข้าถึงและใช้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.4.5 จำนวนผู้เรียน/ผู้รับบริการที่เข้าถึงและใช้บริการเครือข่ายความรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

2.4.6 จำนวนระบบข้อมูลสารสนเทศที่ให้บริการกับหน่วยงาน/สถานศึกษา

2.4.7 จำนวนผู้รับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ

2.4.8 จำนวนผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย

2.4.9 จำนวนผู้รับบริการการศึกษาต่อเนื่อง

2.4.10 จำนวนภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.4.11 จำนวนแหล่งการเรียนรู้ที่มีความพร้อมในการให้บริการ

2.4.12 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาหลักระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการประเมินระดับชาติเพิ่มขึ้นวิชาละไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10

2.4.13 ร้อยละของผู้เรียน/ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบแต่ละหลักสูตรสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

2.4.14 จำนวนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่ายที่ได้รับการพัฒนา

2.4.15 จำนวนองค์กร/หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานประกอบด้วย องค์กร/หน่วยงานภาคีเครือข่ายภาครัฐ กับองค์กร/หน่วยงานภาคีเครือข่ายภาคเอกชน

2.5 ยุทธศาสตร์

2.5.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร

2.5.2 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เป็นกลไกการขับเคลื่อน

การบริหารการบริการและการเรียนรู้

2.5.3 สร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนและกลุ่ม

บุคคล

2.5.4 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย

2.5.5 เสริมสร้างความเข้มแข็งและประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษารัฐนัยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และภาคีเครือข่าย

3. กลยุทธ์

3.1 พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

3.2 พัฒนาและส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหาร

จัดการ

3.3 พัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

3.4 จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้หลากหลายครอบคลุม

ทุกพื้นที่ทุกกลุ่มเป้าหมาย

3.5 เร่งรัดพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัย

3.6 พัฒนาศักยภาพและความก้าวหน้าของข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษารัฐนัยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และภาคีเครือข่าย

4. กลุ่มเป้าหมาย

4.1 กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (อายุ 15 - 59 ปี)

4.2 กลุ่มเกษตรกร

4.3 กลุ่มผู้สูงอายุ

4.4 กลุ่มผู้นำท้องถิ่น

4.5 กลุ่มเด็กเร่ร่อนจรจัด

4.6 กลุ่มผู้ต้องขัง

4.7 กลุ่มคนพิการ

4.8 กลุ่มทหารประจำการ

4.9 กลุ่มผู้ปฏิบัติศาสนกิจ

4.10 กลุ่มผู้จบการศึกษาภาคบังคับแต่ไม่ได้เรียนต่อ

4.11 กลุ่มนักเรียนในวัยเรียนแต่ไม่สามารถเรียนในโรงเรียนได้

4.12 กลุ่มประชาชนทั่วไปที่มีความประสงค์จะรับบริการการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

บทบาทและขอบเขตในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ต่อการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ดังนี้ (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. 2546 : 12)

1. สร้างความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตของคน ในชุมชน ตั้งแต่เด็กวัยก่อนเรียนจนถึงวัยผู้สูงอายุ
2. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจุดเน้นของสำนักงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
4. จัดซื้อ จัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้บริการ
5. พัฒนาหัวหน้าศูนย์ อาสาสมัคร และคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
6. ประสานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
7. จัดกิจกรรมการเรียนรู้
8. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
9. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
10. สรุป วิเคราะห์ ผลการดำเนินงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล รายงานสำนักงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
11. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในรูปแบบต่างๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญคือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยได้กำหนดให้มีการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้จากการศึกษาในระบบในช่วงระยะเวลาหนึ่งของชีวิตเท่านั้น ส่วนการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยประชาชนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ตั้งแต่เกิดจนตาย ฉะนั้นหากประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง

ก็นับเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้น ในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาอาจจัดการศึกษารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือ จัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ (สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. 2550 : 9)

สำนักงานบริหารการศึกษานอกโรงเรียน (2550 : 12) องค์กรการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย ตามที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษานำเสนอ การบริหารและการจัดการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการบริหารเป็น 2 ระดับคือ

1. ระดับราชการในส่วนกลาง เป็นระดับนโยบาย มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีอำนาจหน้าที่เฉพาะนโยบาย แผนงานและ มาตรฐานการศึกษา การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา การติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2. ระดับองค์กรปฏิบัติในท้องถิ่น เป็นระดับปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่ ด้านการบริหารและการดำเนินงาน ได้แก่ เขตพื้นที่และสถานศึกษา

ศูนย์บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นองค์กรหลักใน การจัดการระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการภาคประชาชน โดยใช้รูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายประชาชนที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน อันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ด้วยการจัดการศึกษาพื้นฐาน การศึกษาอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นภารกิจที่หนักเพราะประชาชนกลุ่มเป้าหมาย มีเป็นจำนวนมากแต่บุคลากรที่รับผิดชอบในแต่ละอำเภอมีจำนวนจำกัด ประกอบกับอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้มีไม่เพียงพอ สถานที่ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ไม่เป็นเอกเทศต้องอาศัยอยู่กับ ห้องสมุดประชาชน

จากการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูประบบราชการ ได้ส่งผลให้มีปราศรัย พ.ร.บ. ระเบียบ บริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2526 ซึ่งมีผลกระทบทำให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน เปลี่ยนสภาพเป็นสำนักบริหารการศึกษานอกโรงเรียน ถึงแม้จะพยายามแสดงบทบาทภาระหน้าที่ ที่จะชี้ให้ฝ่ายนิติบัญญัติเห็นความสำคัญแต่ก็ไม่เป็นผล เพราะขัดกับ พ.ร.บ. ระเบียบราชการ กระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการมี 5 องค์กรหลักและภายใต้องค์กรหลัก ก็ให้มีส่วนราชการระดับสำนักเท่านั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 74 - 75) ซึ่งตามโครงสร้าง สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จะเห็นได้ว่า สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน อยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแลการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนทั่วประเทศ โดยแบ่งเขตการบริหารออกเป็น 5 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ โดยมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคเป็นผู้รับผิดชอบ ด้วยการกำกับดูแลศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดภายในเขต ส่วนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด จะกำกับดูแลศูนย์บริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จากการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สรุปได้ว่า การดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการสำคัญคือการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน โดยได้กำหนดให้มีการศึกษา 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ประชาชนมีโอกาสได้รับการศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงนับเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนมากขึ้น โดยอาศัยหลักการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักโดยตรง เป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อันจะส่งผลให้ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ปัจจุบันแนวคิดเรื่องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นแนวคิดที่ยอมรับและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เช่น

ครารุช หงส์วิเศษ (2553 : 87-88) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในเขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต พบว่า 1) การมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในเขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านบริหารทั่วไป ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านงบประมาณ 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน ในเขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต จำแนกตามเพศ สถานภาพ และวุฒิการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เบญญาภา ต่อมคำ (2555 : 89) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาผล การศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอเมืองพะเยาจังหวัดพะเยา พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมี ส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการยอมรับผลประโยชน์และความเสี่ยง และด้าน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กิริติ การรัมย์ (2555 : 77 – 78) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อยพบว่า การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีปัญหา อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการดำเนินการและด้าน การตัดสินใจมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2) แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของโรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 4 พบว่า โรงเรียน และชุมชนร่วมให้ความรู้ความเข้าใจโดยการจัดประชุม อบรมให้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โรงเรียน ชุมชนได้รับรู้เป้าหมาย วิสัยทัศน์ หลักสูตร และมาตรฐานของสถานศึกษา การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบเพื่อประกอบการตัดสินใจของทางโรงเรียน

ดวงจันทร์ วิรุณพันธ์ (2555 : 148 - 149) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัด การศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัด การศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอันดับแรกคือ ด้านวางแผน จัดการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลและ 3) แนวทาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ต้องดำเนินการคือควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศ ของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายให้เป็นปัจจุบันครอบคลุมทุกภารกิจเพื่อเป็นข้อมูลในการบริหาร จัดการอย่างมีประสิทธิภาพและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ควรเป็นกิจกรรมที่มาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

อริพงษ์ ดาวเวียงกัน (2555 : 56 - 57) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนด้านการบริหารทั่วไปโดยการประชุมปรึกษาหารือเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนร่วมปรึกษาหารือร่วมกันในการประชุม 2) ด้านการประสานงาน ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการประสานงานด้านวิชาการ โดยประสานงานให้การสนับสนุนกิจกรรมที่ดีให้แก่แก่นักเรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ 3) ด้านการจัดสรรทรัพยากรชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการจัดหาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับโรงเรียน และ 4) ด้านการประเมินผล ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมด้านการประเมินผลน้อย โดยเฉพาะการเข้าร่วมตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน เพียงแต่ได้รับทราบรายละเอียดที่ครูได้ชี้แจงการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนเบื้องต้นเท่านั้น

พรชัย สุวรรณ (2555 : 82 - 83) ได้ศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนนครบุรี อำเภอนครบุรี จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าการดำเนินการพัฒนา ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยขาดความตระหนักในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ หลังจากดำเนินการพัฒนาทำให้ชุมชนมีความตระหนักและเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา จนทำให้กิจกรรมต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งด้านการมีส่วนร่วมโดยตรง โดยการร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ในรูปของคณะกรรมการที่ปรึกษาในการให้ข้อคิดข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการมากยิ่งขึ้น

พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ (2556 : 115 - 116) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในด้านการบริหารงานทั่วไปด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารวิชาการตามลำดับส่วนการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง 2) การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาพบว่าควรสื่อสารให้ชุมชนเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาหลักสูตรร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้และจัดการเรียนรู้ร่วมกับคณะครูร่วมวางแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้งส่วนที่เป็นทุนทรัพย์อุปกรณ์การเรียนและทรัพยากรบุคคลร่วมเป็นกรรมการพิจารณา

ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนประชุมวางแผนพัฒนาอาคารสถานที่ร่วมประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นดูแลพฤติกรรมและการเรียนของนักเรียนและร่วมใช้สาธารณประโยชน์จากทางโรงเรียน

กนกอร บุญกว้าง (2557 : 68) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนกรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านเหมือดขาวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนบ้านเหมือดขาวมีอยู่ 6 แนวทาง คือ การมีส่วนร่วมในการระดมคิด การมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมในการร่วมกันลงมือทำ การมีส่วนร่วมในการร่วมกันติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการร่วมกันปรับปรุงแก้ไข และการมีส่วนร่วมในการร่วมกันรับผลประโยชน์ร่วมกัน

นัทธวัฒน์ พลมณฑ (2557 : 84 - 85) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของชุมชนในการจัดการศึกษาทุกด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาและแนวทางด้านการวางแผนควรเปิดโอกาสให้ชุมชน บุคคลภายนอก ปราชญ์ชาวบ้าน หรือคณาจารย์ชาวบ้าน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้นการมีส่วนร่วมในด้านการประสานงานควรประสานงานผู้ที่มีภูมิความรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งและองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถนำมาบูรณาการในการจัดการศึกษา เพื่อเข้าถึงภูมิปัญญานั้นอย่างแท้จริง โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอน ในงานอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นจุดเด่นของชุมชน และควรจัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการงานอาชีพต่าง ๆ อย่างมั่นคงและยั่งยืน ควรจะมีปราชญ์ชาวบ้านและเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอก ผู้ปกครอง ชุมชน เป็นผู้ร่วมประเมินผลการดำเนินงาน และการจัดการเรียนการสอน

สุจิตรา ชัยเชื้อ (2557 : 87 - 91) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 5 ด้านการมีส่วนร่วมคิดและวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมประเมินผล อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา พบว่า 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.2 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

3.1 ควรจัดอบรมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ และประสบการณ์ในการบริหารงานสถานศึกษา และทบทวนบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน 3.2 มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และความเคลื่อนไหวทางการศึกษาต่าง ๆ 3.3 จัดให้มีสวัสดิการหรือค่าตอบแทนเพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ แก่บุคลากรในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คู่มีค่า 3.4 จัดทำเอกสารหรือคู่มือ การดำเนินงานให้เป็นระบบและต่อเนื่อง 3.5 สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและผู้ปกครอง รวมทั้งให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ศิญารัตน์ พรหมเอะ (2558 : 146 – 147) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบความคิดเห็นของตัวแทนชุมชนตาม สถานภาพตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

วุฒินันท์ นามนาค (2559 : 79) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของชุมชน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และอายุ ทั้งโดยรวมและ รายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

พอลโลสซี่ (Polloszzi . 1981 : 1481) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบของชุมชนต่อการ เข้าไปเกี่ยวข้องกับภาคตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่น ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดย สอบถามคณะกรรมการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายออกไป เป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วย การจัดการศึกษาในโรงเรียนท้องถิ่นควรร่วมมือกันทั้งสองฝ่าย โรงเรียนไม่ควรติดกับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอแนะนโยบายที่ตรงกับความสามารถ

ของตน และสิ่งที่โรงเรียนควรคำนึง คือความรับผิดชอบของกิจกรรมของโรงเรียนจัดขึ้น และอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้ การปฏิบัติจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

อเมนู เทคา (Amaenu-Tekaa. 1988 : 1626 - A) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดีย ในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

โรบินสัน (Robinson. 1992 : 746) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ประชาชนท้องถิ่น หรือประชาชนชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อที่จะแก้ปัญหาของชุมชน ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์จริง

บาร์นส์ (Barnes. 1995 : 3152 - A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยอุดมคติแล้วผู้ปกครองต้องการมีบทบาทที่โรงเรียนหรือในชั้นเรียน แม้ว่าจริง ๆ แล้วการมีส่วนร่วมของพวกเขาจะไม่เป็นไปตามอุดมคติดังกล่าว และพบว่าผู้ปกครองยังมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่บ้านด้วย

บรูซ (Bruce. 1999 : 6028 - A) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของครูใหญ่ในโรงเรียน ประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของชุมชนพบว่าความคาดหวังของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับชุมชน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนสำหรับความคาดหวังของครูใหญ่โรงเรียนประถมนั้นพบว่าครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองนักเรียนได้มีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับการเรียนรู้และการอบรมเด็กมากยิ่งขึ้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของเด็กครูและผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้ครูใหญ่มีที่พักหรืออาศัยภายในบริเวณโรงเรียน

ดีแลนีย์ (DeLaney. 2000 : 2349 - A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน แนวความคิดนี้ถ้าทำสำเร็จจะทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพสาธารณชนให้การสนับสนุนอย่างเต็มใจและทำเป็นประชาธิปไตยที่เข้มแข็งมากยิ่งขึ้นแต่ถ้าไม่สามารถทำได้จะส่งผลทำให้สาธารณชนมีความไม่พึงพอใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้การสังเกตการณ์ประชุมของคณะกรรมการ โรงเรียนและสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 6 คนโดยเน้นสำรวจความต้องการและความประสงค์ของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า

ถ้าเมื่อใดที่ผู้ปกครองเลือกเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะทำให้พวกเขาเข้าร่วมด้วยความพึงพอใจหรือเต็มใจ แต่ถ้าผู้นำทางการศึกษาไม่ยอมรับหรือไม่รับรู้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็จะทำให้โรงเรียนเกิดความแปลกแยกไปจากสาธารณชน ซึ่งจะส่งผลให้การสนับสนุนการศึกษาของสาธารณชนลดน้อยลงได้

โกลด์ (Gold. 2000 : 2338 - A) ได้ศึกษาการให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุมไปถึงความต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวชุมชนและโรงเรียนซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองชุมชนและนักการศึกษาชุมชนที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อทำให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

ออสโตรว์ (Ostrow. 2002 : 6212 - A) ได้ศึกษาผลของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการประสพผลสำเร็จของการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนที่เป็นบุตรหลานของผู้อพยพชาวเอลซัลวาดอร์และชาวกัวเตมาลาในการจัดการศึกษาของชุมชนการ สรุปได้ว่า ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่มิมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเห็นว่ายากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเช่นกัน โดยเข้ามาบริหารงานในรูปแบบสภาโรงเรียน ซึ่งเป็นสภาพที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูผู้สอน ประชาชนที่เป็นตัวแทนในรูปของกรรมการการศึกษา มีบทบาทในการบริหารค่อนข้างน้อยและอยู่ในเขตจำกัด

ลองโก (Longo. 2005 : 531 - A) ได้ศึกษาวิจัยบทบาทของชุมชนในการศึกษาของพลเมือง : นำไปสู่โรงเรียนในอนาคต จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของชาติ พบว่า การศึกษามีความเชื่อมโยงกับความเป็นนักประชาธิปไตยในอดีต 10 ปีที่ผ่านมา ความเกี่ยวข้องกับสิ่งนี้มักจะคับแคบสำหรับโรงเรียนเหมือนเส้นทางที่โดดเดี่ยว สิ่งนี้เป็นการทำร้ายการศึกษาที่จะสร้างความกดดันมาก ๆ กับหน่วยงานต่างๆ และยังเป็นการทำร้ายประชาธิปไตย โดยการไม่ใส่ใจบทบาทของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้การศึกษา การวิจัยนี้ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งหลาย ๆ โรงเรียนร่วมมือกันในการสนับสนุนการศึกษาของพลเมือง การวิเคราะห์ในการวิจัยใช้ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์วิทยา งานวิจัยนี้มีคำถามในการวิจัย คือ อะไรคือบทบาทของชุมชนในการศึกษาของพลเมือง การสร้างสรรค์วัฒนธรรมพื้นฐานในการเรียนรู้ของพลเมือง รวมถึงบทเรียนการเรียนรู้และการให้คำแนะนำนโยบาย เพื่อสร้างองค์ประกอบที่มีประสิทธิภาพสำหรับการศึกษาของพลเมือง กรณีศึกษาในครั้งนี้ เสนอความสำคัญทางประวัติศาสตร์และแบบร่วมสมัย ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในสถาบันการศึกษา กับชุมชนกับท้องถิ่น ในแนวทางที่มีพลังความกระตือรือร้น

ของพลเมืองในการเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ การให้ความสนใจในบุคคล การเน้นในเรื่องความสามารถของคำสั่งและความอยู่ดีศรีธรรม การเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานและทั้งหมดของการกำหนด (จัดวางกำลัง) ทรัพยากร โดยคำนึงถึงประโยชน์ที่ทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย สถาบันชุมชน และประชากรในชุมชนที่ทำงานร่วมกันเพื่อประชาธิปไตย การศึกษานี้แนะนำการสร้างแนวทางใหม่ ๆ สำหรับการคิดเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมือง โดยนำเสนอแบบบรรยายในแบบการจัดการที่จะนำไปสู่โรงเรียนในอนาคต

จากการศึกษาเอกสาร ตำรา รายงานการวิจัย และรายงานการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สรุปได้ว่า การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเปิดโอกาสและสนองความต้องการของประชาชนอย่างกว้างขวาง เน้นความเสมอภาคและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ชุมชนองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางการศึกษานั้นมีอยู่หลายองค์ประกอบ ที่สำคัญได้แก่ ด้านการวางแผน เป็นการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาความต้องการ ตลอดจนหาแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร เป็นการหาและจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน โดยระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาในท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการศึกษา ด้านการประสานงาน เป็นการทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลให้กับชุมชนได้รับทราบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดี ซึ่งจะนำมาช่วยในการจัดการศึกษาด้วยความเต็มใจ และด้านการประเมินผล เป็นการค้นหาข้อดีข้อบกพร่องในการดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอให้มีประสิทธิภาพต่อไป และองค์กรที่เกี่ยวข้องให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่ง ออกเป็น 2 ระยะ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 23 คน บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 611 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 189 คน และผู้แทนชุมชน จำนวน 2,546 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,369 คน ใน 23 ศูนย์
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 158) ดังมีลำดับขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 สุ่มอำเภอหรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจาก 23 ศูนย์มาร้อยละ 50 ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก ได้ ชื่ออำเภอมา 12 อำเภอหรือศูนย์ ปรากฏในตาราง 3.1
 - 2.2 จากอำเภอที่สุ่มมาได้ จะจำแนกผู้ตอบแบบสอบถามเป็นกลุ่มย่อยตาม สถานภาพตำแหน่ง ซึ่งประกอบด้วย ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยใน ลักษณะชั้นภูมิ (Stratified)
 - 2.3 กรณีผู้อำนวยการจะใช้ประชากร ซึ่งมีจำนวน 12 คน จากกลุ่มตัวอย่าง อำเภอที่สุ่มมาได้

2.4 สำหรับกลุ่มอื่น ๆ จะทำการสุ่มให้กระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ ตามสัดส่วน
ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก

รายละเอียดปรากฏในตาราง 3.1 และ 3.2

ตาราง 3.1 จำนวนและกลุ่มตัวอย่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. กศน. อำเภอเมืองบุรีรัมย์	กศน. อำเภอเมืองบุรีรัมย์
2. กศน. อำเภอกระสัง	กศน. อำเภอกระสัง
3. กศน. อำเภอคูเมือง	กศน. อำเภอบ้านด่าน
4. กศน. อำเภอแคนดง	กศน. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
5. กศน. อำเภอนางรอง	กศน. อำเภอนาโพธิ์
6. กศน. อำเภอนาโพธิ์	กศน. อำเภอประโคนชัย
7. กศน. อำเภอบ้านกรวด	กศน. อำเภอพุทไธสง
8. กศน. อำเภอประโคนชัย	กศน. อำเภอบ้านกรวด
9. กศน. อำเภอปะคำ	กศน. อำเภอสตึก
10. กศน. อำเภอพุทไธสง	กศน. อำเภอปะคำ
11. กศน. อำเภอละหานทราย	กศน. อำเภอหนองหงส์
12. กศน. อำเภอลำปลายมาศ	กศน. อำเภอพลับพลาชัย
13. กศน. อำเภอสตึก	
14. กศน. อำเภอหนองกี่	
15. กศน. อำเภอหนองหงส์	
16. กศน. อำเภอชำนิ	
17. กศน. อำเภอโนนดินแดง	
18. กศน. อำเภอโนนสุวรรณ	
19. กศน. อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์	
20. กศน. อำเภอพลับพลาชัย	
21. กศน. อำเภอห้วยราช	
22. กศน. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	

ตาราง 3.1 (ต่อ)

ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
23. กศน. อำเภอบ้านด่าน	
รวม	12

ตาราง 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างอำเภอที่สุ่มมาได้ และจำนวนประชากรจำแนกตามสถานภาพ
ตำแหน่งในแต่ละอำเภอ รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม

อำเภอ	จำนวนประชากร				กลุ่มตัวอย่าง				รวม
	ผู้ อำนวยการ	บุคลากร กศน.	บุคลากร ท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน	ผู้ อำนวยการ	บุคลากร กศน.	บุคลากร ท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน	
1. เมืองบุรีรัมย์	1	64	19	323	1	11	3	56	71
2. กระสัง	1	43	11	168	1	7	2	29	39
3. บ้านด่าน	1	17	4	59	1	3	1	10	15
4. เฉลิมพระ เกียรติ	1	17	5	67	1	3	1	11	16
5. นาโพธิ์	1	22	5	65	1	3	1	11	16
6. ประโคนชัย	1	45	16	182	1	7	2	31	41
7. พุทไธสง	1	17	7	97	1	3	1	17	22
8. บ้านกรวด	1	28	9	115	1	5	1	20	27
9. สตึก	1	42	12	179	1	7	2	31	41
10. ปะคำ	1	22	5	77	1	3	1	13	18
11. หนองหงส์	1	27	7	100	1	4	1	17	23
12. พลับพลาชัย	1	19	5	67	1	3	1	11	16
รวม	12	363	105	1,499	12	59	17	257	345
รวมทั้งสิ้น		1,979				345			

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี แนวคิด บทความ แบบประเมินแบบสอบถามและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุม

2.2 ศึกษาเทคนิคและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม

2.4 นำร่างแบบสอบถามไปเสนอผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา และให้ข้อคำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ครอบคลุมเนื้อหาและมีความสมบูรณ์ ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบ และให้คำแนะนำปรับปรุงแก้ไข ประกอบด้วย

2.4.1 นางณัฐชาภัค มนัสธนกิจ วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม) สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.2 นายบุญเลี้ยง บูหงาในเมือง วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.4.3 นายสุริยันต์ เรืองมนตรี วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพลพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.4.4 นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์ วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.4.5 นายณัฐภัทร ปองนาน วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาวิจัยและประเมินผล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านมิตรภาพโนนสมบูรณ์ อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผล

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้สื่อความหมายให้ชัดเจนและใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยกำหนดไว้ ดังนี้

ถ้าเห็นว่า	สอดคล้อง	ให้คะแนน + 1
ถ้าเห็นว่า	ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
ถ้าเห็นว่า	ไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน - 1

จากนั้นนำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมารวมกันเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

2.5 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า (Index of Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.80 – 1.00

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับภาคีเครือข่ายของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.8 หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนน เฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่าง โดยใช้ t-test มีค่าตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูงอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่าผ่าน เกณฑ์ทุกข้อมีค่า t ตั้งแต่ 1.880 ถึง 5.239

2.9 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.982 ซึ่งมีค่าสูง

2.10 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาให้ข้อเสนอแนะ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอ ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้ผู้ให้ข้อมูลโดยตรง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามตามวัน เวลาที่กำหนด กรณีไม่ได้ รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามเพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาสภาพภาพของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) เสนอข้อมูลเป็นตารางแสดงจำนวนร้อยละ
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอรรถาธิบายจังหวัดบุรีรัมย์ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และจัดอันดับเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (Mean) กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 100)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 – 5.00	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1.0 – 1.50	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยทดสอบค่า t - test (Independent Samples) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะนำมาทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและสถานภาพตำแหน่ง

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด.

2554 : 105)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	คือ	ผลรวมคะแนนความคิดเห็น
	N	คือ	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ t - test มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 260)

$$r = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{N}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	\bar{X}_H	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใช้ประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 96)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
K	แทน	จำนวนข้อคำถามในแบบสอบถาม
S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในข้อคำถามข้อที่ i
s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ Independent Samples t – test เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 112) มีสูตรดังนี้

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าแจกแจงของ t - distribution
\bar{X}_1	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1
\bar{X}_2	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2
S_1^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1
S_2^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของกลุ่มที่ 2
n_1	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1
n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่มโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis Variance) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง มีสูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F	แทน	ค่าแจกแจงของ F
MS_b	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) มีสูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 346)

$$CV = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ K	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
F^*	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
MS_{within}	แทน	ค่า Mean Square within Group
n_1 n_2	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ มีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้กำหนดโควตาจำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน บุคลากรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 3 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และผู้แทนชุมชนจำนวน 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้นจำนวน 12 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. มีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 15 ปี
2. มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงาน

วิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ
4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.2 ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาพรวมและรายด้านจากแบบสอบถาม
สอบถามในระยะที่ 1 ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด มาสร้างประเด็นในการสัมภาษณ์

2.2.2 นำประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์ มากำหนดกรอบในการสร้างคำถาม
เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน
คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล
และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

2.2.3 ขั้นตอนในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.3.1 นำประเด็นเนื้อหาในแต่ละด้านเป็นประเด็นคำถามเพื่อ
การสัมภาษณ์

2.2.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างเนื้อหา

2.2.3.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
เพื่อพิจารณาแก้ไข ปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

3.2 ผู้วิจัยสรุปรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละประเด็นทันทีที่จบการสัมภาษณ์ใน
แต่ละประเด็น

3.3 เมื่อจบการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะสรุปอีกครั้ง ซึ่งหากผู้ให้มีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะ
บันทึกเพิ่มเติมอีก

3.4 ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะจดบันทึกและบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 นำข้อมูลมาจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ จากนั้นสรุปเรียบเรียงถ้อยคำใหม่
โดยการอภิปรายเป็นความเรียง

4.2 ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยเขียนเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยโดยแบ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
df	แทน	องศาความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
SS	แทน	ผลบวกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Squares)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและสถานภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบล และผู้แทนชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ มีดังนี้

ตอนที่ 5 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะปรากฏดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวุฒิการศึกษาและสถานภาพตำแหน่ง

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	345	100
1. วุฒิกการศึกษา		
1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี	257	74.49
1.2 สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	88	25.51
2. สถานภาพตำแหน่ง		
2.1 ผู้อำนวยการ	12	3.48
2.2 บุคลากรของศูนย์การศึกษานอก		
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	59	17.10
2.3 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	17	4.93
2.4 ผู้แทนชุมชน	257	74.49

จากตาราง 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 345 คน เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประกอบด้วยวุฒิกการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 74.49 และสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.51 เมื่อจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ประกอบด้วยผู้อำนวยการ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.48 บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.93 และผู้แทนชุมชน จำนวน 257 คน คิดเป็นร้อยละ 74.49

ตอนที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งจะปรากฏดังตาราง 4.2 ถึง 4.6 ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	ด้านการบริหารงานวิชาการ	2.04	0.88	น้อย	4
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	2.40	0.74	น้อย	3
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	2.87	0.75	ปานกลาง	1
4	ด้านการบริหารงานทั่วไป	2.81	0.65	ปานกลาง	2
	รวมเฉลี่ย	2.53	0.69	ปานกลาง	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.53$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 2.87$) รองลงมาคือด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{x} = 2.81$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{x} = 2.04$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานวิชาการ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	มีการวางแผนงานวิชาการ กำหนดนโยบาย และเป้าหมายอย่างชัดเจน	2.04	0.99	น้อย	7
2	มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย	1.99	1.05	น้อย	9
3	มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	2.00	1.14	น้อย	8
4	ศูนย์การเรียนมีการจัดการเรียนการสอนใน หลากหลายรูปแบบและเหมาะสม	2.48	1.04	น้อย	1
5	มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	1.87	0.96	น้อย	12
6	มีการส่งเสริมพัฒนาครูในการผลิตสื่อที่ทันสมัย	1.90	0.99	น้อย	11
7	มีการนำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาที่ ทันสมัยมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	2.15	1.08	น้อย	3
8	มีการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	1.83	0.79	น้อย	13
9	มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ	1.82	0.89	น้อย	14
10	มีการประเมินผลการจัดการศึกษาด้านวิชาการ	2.05	1.00	น้อย	6
11	มีการนำผลการประเมินด้านวิชาการมาใช้ในการ การวางแผน การจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	2.08	1.09	น้อย	4
12	มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการจัด การศึกษาจนได้รับการรับรองจากสำนักรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา	1.98	1.19	น้อย	10
13	มีการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน การพัฒนางานวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น	2.08	1.11	น้อย	5
14	มีการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อ นำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา	2.33	0.98	น้อย	2
	รวมเฉลี่ย	2.04	0.88	น้อย	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทน ชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 4 ศูนย์การเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบและ เหมาะสม ($\bar{x} = 2.48$) รองลงมาคือข้อ 14 มีการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{x} = 2.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 9 การนิเทศภายใน อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 1.82$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคี เครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
15	มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติ การใช้จ่ายเงินงบประมาณ	1.72	0.78	น้อย	11
16	มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ	1.81	0.81	น้อย	10
17	มีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างเพียงพอ	2.15	0.89	น้อย	7
18	มีการตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้ งบประมาณ	1.91	0.89	น้อย	8
19	มีการจัดงบประมาณในการพัฒนาครูอย่าง เหมาะสมและเพียงพอ	2.65	1.16	ปานกลาง	5
20	มีการประเมินผลการใช้งบประมาณ	1.84	0.78	น้อย	9
21	มีการนำผลการประเมินด้านงบประมาณมา ใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษา อย่างเป็นระบบ	2.76	1.05	ปานกลาง	4
22	มีการรายงานผลการดำเนินงานตาม โครงการ อย่างเป็นระบบ	2.85	1.01	ปานกลาง	2

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานงบประมาณ	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
23	มีการประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนสนับสนุนและส่งเสริมในด้านงบประมาณ	2.41	0.88	น้อย	6
24	ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการงบประมาณเพิ่มเติม	2.85	1.13	ปานกลาง	3
25	มีการตรวจสอบการทำบัญชี การเงินและพัสดุของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน	3.48	1.32	ปานกลาง	1
	รวมเฉลี่ย	2.40	0.74	น้อย	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อ 19, 21, 22, 24, 25 อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 25 การตรวจสอบการทำบัญชี การเงินและพัสดุของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมาคือข้อ 22 การรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 2.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือข้อ 15 มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ($\bar{x} = 1.72$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
26	มีการวางแผนอัตรากำลังอย่างพอเพียง	3.17	1.07	ปานกลาง	3
27	มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความสามารถ	2.47	1.08	น้อย	8

ตาราง 4.5 (ต่อ)

ข้อ	ด้านการบริหารงานบุคคล	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
28	มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1.96	1.21	น้อย	10
29	มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา	1.99	1.13	น้อย	9
30	มีการจัดสวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.56	0.97	ปานกลาง	7
31	มีการสนับสนุนครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	2.80	1.09	ปานกลาง	5
32	มีการส่งเสริมครูให้รักษาวินัยและปฏิบัติตามตามระเบียบทางราชการ	4.28	0.91	มาก	1
33	มีการส่งเสริมและกำหนดแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม	4.05	0.98	มาก	2
34	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ	2.82	0.96	ปานกลาง	4
35	มีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ	2.61	0.98	ปานกลาง	6
	รวมเฉลี่ย	2.87	0.75	ปานกลาง	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 32, 33 อยู่ในระดับมาก ข้อ 27, 28, 29 อยู่ในระดับน้อย ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 32 มีการส่งเสริมครูให้รักษาวินัยและปฏิบัติตามระเบียบทางราชการ ($\bar{x} = 4.28$) รองลงมาคือข้อ 33 มีการส่งเสริมและกำหนดแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x} = 4.05$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 28 มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x} = 1.96$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคี
เครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ด้านการบริหารงานทั่วไป	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
36	มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักศึกษา กศน.	2.07	0.95	น้อย	13
37	มีการดำเนินงานธุรการและงานสารบรรณอย่างเป็นระบบ	2.06	1.16	น้อย	14
38	มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน	1.75	0.85	น้อย	15
39	มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัด และความสนใจเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน	2.25	1.10	น้อย	12
40	มีการประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายกับหน่วยงาน อื่นอย่างสม่ำเสมอ	3.23	0.76	ปานกลาง	5
41	มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสม และเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้อของนักศึกษา กศน.	2.99	0.74	ปานกลาง	7
42	มีการจัดอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และห้องสมุดภายในศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสม	3.25	0.77	ปานกลาง	4
43	มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม	3.29	0.75	ปานกลาง	3
44	มีการประชาสัมพันธ์และวางแผนการรับนักศึกษา	2.84	0.67	ปานกลาง	10
45	มีการประเมินการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ	3.13	0.74	ปานกลาง	6
46	มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา อย่างมีคุณภาพ	3.29	0.73	ปานกลาง	2
47	มีการให้บริการสาธารณะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	2.98	0.83	ปานกลาง	8
48	ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา	3.34	0.77	ปานกลาง	1
49	มีการให้บริการการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น	2.81	0.76	ปานกลาง	11
50	มีการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารงาน ทั่วไปให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์	2.88	0.84	ปานกลาง	9
	รวมเฉลี่ย	2.81	0.65	ปานกลาง	

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทน ชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 36, 37, 38, 39 อยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อ อื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือข้อ 48 ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน อื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($\bar{x} = 3.34$) รองลงมาคือข้อ 46 มีการระดมทรัพยากรทางการ ศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ($\bar{x} = 3.29$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อ 38 มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ($\bar{x} = 1.75$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งปรากฏดัง ตาราง 4.7 ถึง 4.12 ดังนี้

ตาราง 4.7 การเปรียบเทียบความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การจัดการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี ขึ้นไป		t
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
1. ด้านการบริหารวิชาการ	1.84	0.75	2.86	0.89	8.49**
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	2.32	0.69	2.73	0.84	3.67**
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	2.74	0.67	3.40	0.82	5.99**
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	2.70	0.60	3.24	0.75	5.40**
รวมเฉลี่ย	2.40	0.61	3.06	0.76	6.43**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทน

ชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน

การจัดการศึกษา	ผู้อำนวยการ		ครู กศน.		บุคลากร ท้องถิ่น		ผู้แทน ชุมชน		F
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.86	0.18	3.39	0.40	2.24	0.44	1.63	0.51	270.89**
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	4.14	0.11	2.47	0.45	2.09	0.53	2.32	0.73	30.36**
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.35	0.19	3.85	0.43	2.80	0.51	2.58	0.54	129.37**
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.08	0.86	3.68	0.40	2.53	0.52	2.57	0.46	136.35**
รวมเฉลี่ย	4.10	0.77	3.35	0.40	2.41	0.52	2.28	0.53	117.48**

จากตาราง 4.8 ความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป จึงทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ ตามวิธีของเซฟเฟ้ (Scheffé Method) ซึ่งปรากฏดังตาราง 4.9 ถึง 4.13 ดังนี้

ตาราง 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมเป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	\bar{X}	ผู้อำนวยการ	บุคลากร ของ กศน. อำเภอ	บุคลากร ขององค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน
		4.10	3.35	2.41	2.28
ผู้อำนวยการ	4.10	-	0.75**	1.69**	1.82**
บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	3.35	-	-	0.94**	1.07**
บุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	2.41	-	-	-	0.13
ผู้แทนชุมชน	2.28	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.9 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าทุกคู่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมเป็นรายคู่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน
การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	\bar{x}	ผู้อำนวยการ	บุคลากร ของ กศน. อำเภอ	บุคลากร ขององค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน
		3.86	3.39	2.24	1.63
ผู้อำนวยการ	3.86	-	0.47**	1.62**	2.23**
บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	3.39	-	-	1.15**	1.76**
บุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	2.24	-	-	-	0.61**
ผู้แทนชุมชน	1.63	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.10 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าทุกคู่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

ตาราง 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน
การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	\bar{x}	ผู้อำนวยการ	บุคลากร ของ กศน. อำเภอ	บุคลากร ขององค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน
		4.14	2.47	2.09	2.33
ผู้อำนวยการ	4.14	-	1.67**	2.05**	1.81**
บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	2.47	-	-	0.38	0.14
บุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	2.09	-	-	-	0.24
ผู้แทนชุมชน	2.33	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.11 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าผู้อำนวยการกับบุคลากรของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผู้อำนวยการกับบุคลากรขององค์การบริหาร
ส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกับผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
ในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์
ในด้านการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย
ผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	\bar{x}	ผู้อำนวยการ	บุคลากร ของ กศน. อำเภอ	บุคลากร ขององค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน
		4.35	3.85	2.80	2.58
ผู้อำนวยการ	4.35	-	0.50**	1.55**	1.77**
บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	3.85	-	-	1.05**	1.27**
บุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	2.80	-	-	-	0.22
ผู้แทนชุมชน	2.58	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.12 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าผู้อำนวยการกับบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผู้อำนวยการกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกับผู้แทนชุมชน บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกับผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประโคณชัย จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านการบริหารงานบุคคลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน
การจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
เป็นรายคู่

สถานภาพตำแหน่ง	\bar{x}	ผู้อำนวยการ	บุคลากร ของ กศน. อำเภอ	บุคลากร ขององค์การ บริหาร ส่วนท้องถิ่น	ผู้แทน ชุมชน
		4.08	3.68	2.53	2.57
ผู้อำนวยการ	4.08	-	0.40**	1.55**	1.51**
บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	3.68	-	-	1.15**	1.11**
บุคลากรขององค์การบริหาร ส่วนท้องถิ่น	2.53	-	-	-	0.04
ผู้แทนชุมชน	2.57	-	-	-	-

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.13 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่าผู้อำนวยการกับบุคลากรของศูนย์
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผู้อำนวยการกับบุคลากรขององค์การบริหาร
ส่วนท้องถิ่น ผู้อำนวยการกับผู้แทนชุมชน บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บุคลากรของศูนย์การศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอกับผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
ของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
จังหวัดบุรีรัมย์ในด้านการบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
โดยผู้อำนวยการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 สรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 4.14 ถึงตาราง 4.17

ตาราง 4.14 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานวิชาการ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (n = 21 คน)	ร้อยละ
ด้านการบริหารงานวิชาการ		
1. การวางแผนการศึกษาในแต่ละปีควรมีการทำ SWOT ก่อนการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย และเป้าหมายการศึกษา	9	42.86
2. การปฏิบัติงานควรยึดแผนการปฏิบัติงานเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ	6	28.57
3. ควรมีการทำ MOU หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษากับบุคลากร เกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียน	5	23.81
4. ควรให้ผู้บริหารและครูจัดทำ ID PLAN ไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง และทำการรายงานการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง	1	4.76

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านการบริหารงานวิชาการ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือการวางแผนการศึกษาในแต่ละปีควรมีการทำ SWOT ก่อนการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย และเป้าหมายการศึกษา รองลงมาคือการปฏิบัติงานควรยึดแผนการปฏิบัติงานเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารงานวิชาการ และควรมีการทำ MOU หรือข้อตกลงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และสถานศึกษากับบุคลากร เกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ

ตาราง 4.15 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงบประมาณ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (n = 56 คน)	ร้อยละ
ด้านการบริหารงบประมาณ		
1. ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามความต้องการ	18	32.14
2. สนับสนุน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา	14	25
3. ควรจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ควรสำรวจความต้องการและให้ครูผู้สอนเลือกและจัดซื้อให้ตรงตามสาระการเรียนรู้	8	14.29
4. ควรใช้งบประมาณตามแผนงานโครงการ อย่างเหมาะสม คุ่มค่า ตรวจสอบได้	7	12.50
5. การระดมทรัพยากรควรมีการจัดทำผ้าป่าเพื่อการศึกษา	6	10.71
6. ควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตรวจสอบติดตาม รายงานการใช้งบประมาณอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง	3	5.36

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านการบริหารงานงบประมาณ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามความต้องการ รองลงมาคือสนับสนุน สื่อ และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของสถานศึกษา และควรจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ควรสำรวจความต้องการและให้ครูผู้สอนเลือกและจัดซื้อให้ตรงตามสาระการเรียนรู้ ตามลำดับ

ตาราง 4.16 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานบุคคล

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (n = 54 คน)	ร้อยละ
ด้านการบริหารงานบุคคล		
1. ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในและภายนอกหน่วยงานที่รับผิดชอบ	15	27.78
2. ควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	13	24.07
3. ควรมีการประชุมในงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ครูได้รับทราบในการทำงานและเป้าหมายของการจัดการศึกษา	9	16.67
4. ใช้หลักการเปิดใจยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยอมรับในความแตกต่างของแต่ละบุคคล	8	14.82
5. ควรจัดให้มีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การแข่งขันกีฬา การไปศึกษาดูงาน การไปอบรมสัมมนา	7	12.96
6. ผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เช่น เยี่ยมผู้ได้บังคับบัญชาเวลาไม่สบาย มีของขวัญให้ในวันสำคัญต่าง ๆ ยืมพักทายผู้ได้บังคับบัญชา	2	3.70

จากตาราง 4.16 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านการบริหารงานบุคคล ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรมีการประชุมสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในและภายนอกหน่วยงานที่รับผิดชอบ รองลงมาคือควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่ครูศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และควรมีการประชุมในงานด้านต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ครูได้รับทราบในการทำงานและเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตามลำดับ

ตาราง 4.17 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริหารงานทั่วไป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ	จำนวน (n = 42 คน)	ร้อยละ
ด้านการบริหารงานทั่วไป		
1. ควรมีการประชุม ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง	12	28.57
2. ควรประเมิน สรุปผล และรายงานผลการจัดการศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ	10	23.81
3. ควรจัดทำแบบรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ชุมชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา	9	21.43
4. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและช่วยประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการรับสมัครนักเรียน นักศึกษาประจำปี	5	11.91
5. ควรใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน พร้อมทั้งจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเผยแพร่ไปยังศูนย์การเรียนรู้อื่นเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน	4	9.52
6. ควรติดตามประสานงานกับผู้นำชุมชน เพื่อสำรวจความต้องการก่อนวางแผนการปฏิบัติงานประจำปี ให้ชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมวางแผนการจัดการศึกษา	2	4.76

จากตาราง 4.17 พบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในด้านการบริหารทั่วไป ที่มีจำนวนมากที่สุดคือควรมีการประชุม ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือควรประเมิน สรุปผล และรายงานผลการจัดการศึกษาให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และควรจัดทำแบบรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชุมชน และหน่วยงานที่รับผิดชอบทราบเมื่อสิ้นปีการศึกษา ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 5 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์

จากเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพบหัวข้อแต่ละด้านที่มีประเด็นสรุปแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาน้อยมาใช้เป็นประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่พบในแต่ละด้านไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 คน เพื่อสรุปการศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยได้แก่ มีในกรณีศึกษาในอย่างเป็นทางการและสม่ำเสมอ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้

1.1 ควรมีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ และความมุ่งหมาย จัดเวลา กำหนดวิธีการทำงานไว้อย่างชัดเจน

1.2 ควรมีการวัดและประเมินผลงานนิเทศ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ในการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณ จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้

2.1 ควรจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งาน โครงการ

2.2 ควรให้ความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ และร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการร่วมกันเพื่อให้จัดทำแผนงบประมาณได้ตามความต้องการจริง ๆ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้

3.1 ควรมีการประชุมวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

3.2 ควรสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมิน วิชยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินของครู คุณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และอยู่ในระดับน้อยได้แก่ ในการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้

4.1 ควรจัดทำข้อมูลประชากรรายอายุเพื่อวางแผนการรับนักเรียน

4.2 ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักเรียน และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้กวัยการศึกษาภาคบังคับ ได้รับสิทธิและโอกาสอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

4.3 ให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 / คู่มือการรับนักเรียน เป็นแนวทางการปฏิบัติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
 - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด บุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด บุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน
2. ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษา โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ จำนวน 23 คน บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 611 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 189 คน และผู้แทนชุมชน จำนวน 2,546 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3,369 คน ใน 23 ศูนย์
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 345 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage random sampling) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 158)

ระยะที่ 2 การศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้การสัมภาษณ์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้กำหนดโควต้ามาจำนวน 12 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ จำนวน 3 คน บุคลากรการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 3 คน บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 คน และผู้แทนชุมชนจำนวน 3 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ 2 ประเภท คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ และแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือทั้ง 2 ประเภทมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม ใช้สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยทดสอบค่าที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 หรือถ้าค่า t มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่ามีความจำแนกสูงอยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ (ภาคผนวก จ) ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อมีค่า t ตั้งแต่ 1.880 ถึง 5.239 และหาความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ผลปรากฏว่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.982 สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

2.2 แบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคลากร ด้านบริหารงานทั่วไป และตั้งข้อคำถามให้กลุ่มเป้าหมาย

ได้แสดงความคิดเห็นในการหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมโดยส่งแบบสอบถามยังผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 345 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาจำนวน 345 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองและสรุปรวบรวมความคิดเห็นในแต่ละด้านทันทีที่จบการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน เมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ผู้วิจัยจะสรุปอีกครั้งซึ่งหากผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนมีความคิดเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมอีก การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยจะจดบันทึกไว้ทุกครั้ง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม มีดังนี้

4.1 การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หାର้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับความคิดเห็น เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที กำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

4.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน

เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.5 การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อมูลมาจัดกลุ่มประเด็นสำคัญ จากนั้นสรุปเรียงเรียงถ้อยคำใหม่ โดยการอภิปรายความ
2. ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยเขียนเป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารวิชาการอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือด้านการบริหารงานทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

อำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกสถานภาพตำแหน่ง และวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน ได้แก่ การวางแผนการศึกษาในแต่ละปีควรมีการทำ SWOT ก่อนการจัดทำแผน กำหนดนโยบาย และเป้าหมายการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คำนึงถึงความต้องการ ควรมีการประชุมสัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในและภายนอกหน่วยงานที่รับผิดชอบ ควรมีการประชุม ระหว่างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับผู้มีส่วนร่วมในภาคีเครือข่าย อย่างต่อเนื่อง

4. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จากการสัมภาษณ์ในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ในการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอมีน้อยมาก แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังนี้มีกำหนดนโยบายในการนิเทศ และความมุ่งหมาย จัดเวลา กำหนดวิธีการทำงานไว้อย่างชัดเจน และควรมีการวัดและประเมินผลงานนิเทศ

4.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ในการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีน้อยมาก แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังี้ ควรจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ แผนงาน งานโครงการ ควรให้ความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ และร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการร่วมกัน เพื่อให้จัดทำแผนงบประมาณได้ตามความต้องการจริง ๆ

4.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องมีน้อยมาก แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังี้ ควรมีการประชุมวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมินวิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินของครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

4.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป ในการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียนมีน้อยมาก แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา ได้ข้อสรุปดังี้ ควรจัดทำข้อมูลประชากรรายอายุเพื่อวางแผนการรับนักเรียน ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการ

บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักเรียน และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับได้รับสิทธิและโอกาสอย่างทั่วถึง และเสมอภาค ให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 / คู่มือการรับนักเรียน เป็นแนวทางการปฏิบัติ

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล รองลงมาคือด้านการบริหารงานทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามลำดับ สำหรับกรณีที่ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่ายมีอาชีพ ภาระหน้าที่แตกต่างกัน และที่อยู่อาศัยของบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่ายห่างไกลจากความเจริญ การเดินทางมีความยากลำบาก จึงอาจทำให้ไม่ได้รับข่าวสารหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกระบบไม่ทั่วถึง อีกทั้งบุคลากรที่เป็นภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่มีขีดความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการการศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของไพบูลย์ วัฒนาศิริธรรม (2553 : 10) กล่าวว่า ด้านการจัดการศึกษาของภาคีเครือข่ายจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการ หรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงจะสามารถจะทำให้การทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไปด้วยดี จึงทำให้

ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนมีความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คราวุธ หงส์วิเศษ (2553 : 87 - 88) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง และผู้นำชุมชนในเขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตราด พบว่า การมีส่วนร่วม ในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนใน เขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาตราด ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ใน ระดับปานกลาง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติ การรัมย์ (2555 : 77 - 78) ได้ศึกษาแนว ทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัด การศึกษาของโรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สำหรับกรณีที่ ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรของ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอนั้น ประกอบไปด้วย บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ . 2551 : 2) ที่มีหน้าที่แตกต่างกันไป มีหลากหลายอาชีพ และมีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกัน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา และภารกิจงานทั้ง 4 ด้านของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยก็แตกต่างกันไป ด้วย จึงทำให้ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ

การศึกษาตามอรรถาธิบายอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุจิตรา ชัยเชื้อ (2557 : 87 - 91) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการจัดการศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานที่มีตำแหน่ง วุฒิกการศึกษา มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้ง ไว้ สำหรับกรณีที่ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนที่มีสถานภาพตำแหน่งแตกต่าง กัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาน อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะภาคีเครือข่าย ของหน่วยงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นเครือข่ายทางสังคมที่ เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กร ที่เกี่ยวข้องกันในทุกระดับ มีสมาชิกที่เป็น ภาคีเครือข่ายมาจากหลากหลายหน้าที่ มีตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน มีความรู้และ ความสามารถในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน (อุไรรัตน์ ชนะบำรุง, 2557 : 1) ประกอบกับปัจจุบัน สมาชิกของภาคีเครือข่ายที่มีภารกิจหน้าที่การงานของตนเองไม่ตรงกับความรู้ในด้านการจัด การศึกษาส่งผลให้เกิดผลสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน ทำให้ สะท้อนถึงความสัมพันธ์และความร่วมมือในกระบวนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยร่วมกัน การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผล รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพ การทำงานลดน้อยไป จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาน อกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งแตกต่าง กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา ชัยเชื้อ (2557 : 87 - 91) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพ

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดความคิดเห็นของและข้อเสนอแนะ ผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดบุรีรัมย์ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุด คือ ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามความต้องการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารจัดการงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกชนิด ทุกหน่วยงานและทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณจึงต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของงบประมาณที่ได้รับ และบริหารงบประมาณให้เกิดผลประโยชน์มากที่สุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใส่ใจและ บริหารงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้เครื่องมือ และกลไกทางงบประมาณในทุก ๆ ด้านเพื่อกำกับการใช้จ่ายงบประมาณ ให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน ในทุกกระบวนการขั้นตอนของงบประมาณ (ปิติธรรม ฐิติมนตรี. 2558 : 9) เช่นเดียวกับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งเป็นสถานศึกษา ที่จะต้องใช้งบประมาณในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อดำเนินการและพัฒนาศูนย์ ให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ และพันธกิจของศูนย์ ประกอบกับการที่จะให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง บุคลากรก็มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนาต้องสอดคล้องกับภารกิจและหน้าที่ที่ปฏิบัติของครูและบุคลากร เหมาะสม คุ่มค่า ตรงตามความต้องการในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สุจิตรา ชัยเชื้อ (2557 : 87 - 91) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า จัดให้มีสวัสดิการหรือค่าตอบแทน เพื่อสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่แก่บุคลากรในการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสม คุ่มค่า

5. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ จากการสัมภาษณ์ มีความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาประเด็นที่สำคัญและจำนวนมากที่สุด คือ ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักเรียน และแนวทางปฏิบัติเพื่อให้เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับได้รับสิทธิ และโอกาสอย่างทั่วถึง และเสมอภาค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมาย ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส ผู้ขาดโอกาส และผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาตลอดจนผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นการประกันโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

2553 : 3 - 4) อีกทั้งนักเรียนที่ศึกษาในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมิตี้อยู่อาศัยห่างไกลจากศูนย์ฯ และมีหลากหลายอาชีพ จึงมีความจำเป็นที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจะต้องให้ความสำคัญการประชุมปรึกษาหารือ ประชุมวางแผนการรับนักเรียนให้แก่คณะกรรมการผู้อำนวยการบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทนชุมชน ให้ชัดเจนเพื่อที่บุคลากรของศูนย์ฯ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตัวแทนชุมชนจะได้นำความรู้จากการประชุมไปประชาสัมพันธ์ให้แก่ผู้เรียนรับทราบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ กิรติ การรัมย์ (2555 : 77 – 78) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนและชุมชนร่วมให้ความรู้ความเข้าใจโดยการจัดประชุม อบรมให้กับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ชุมชนได้รับรู้เป้าหมาย วิสัยทัศน์ หลักสูตร และมาตรฐานของสถานศึกษา การวางแผน การปฏิบัติงาน การตรวจสอบเพื่อประกอบการตัดสินใจของทางโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีแผนปฏิบัติงาน โครงการด้านนิเทศ มีการดำเนินสร้างกลไกการกำกับนิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เชื่อมโยงกับหน่วยงาน สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายทั้งระบบ
2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีนโยบายส่งเสริมอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารงบประมาณให้แก่บุคลากรภาคีเครือข่าย เพื่อให้การบริหารงบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ถูกต้อง
3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรจัดทำโครงการพัฒนาบุคลากรทุกระดับ ทุกประเภทให้มีสมรรถนะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและระหว่างการดำรงตำแหน่งเพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานและบริหารจัดการการดำเนินงาน ของหน่วยงานและสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานทั่วไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาให้เป็นปัจจุบัน ทัวถึงเขตบริการและครอบคลุมประชากรวัยเรียนตามสำมะโนประชากรวัยเรียน และมีการประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ในเชิงลึก หรือทำการวิจัยซ้ำ (Replication) โดยใช้เทคนิคการวิจัยอื่นเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงที่แท้จริง เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาต่อไป

3. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบกับตัวแปรมากขึ้น เช่น ตำแหน่ง อายุ ขนาดของศูนย์ฯ เพราะจะทำให้มีผลงานวิจัยที่ชัดเจนและได้แนวทางการพัฒนาตรงกับสภาพจริง

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร บุญกว้าง. (2557). การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของชุมชน กรณีศึกษา : โรงเรียนบ้านหมือดขาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____ . (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____ . (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กิริติ การรัมย์. (2555). แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านจิว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2555, 1 มกราคม - เมษายน). “การจัดการเครือข่าย:กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา”. การบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 1) : 196
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คราวุธ หงส์วิเศษ. (2553). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองและผู้นำชุมชนในเขตตำบลแหลมกลัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรสด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาการบริหารการศึกษา) จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2550). เอกสารการประชุม ชุดที่ 2 แนวโน้มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยุคใหม่. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- จรัส อติวิทยาภรณ์. (2553). หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3. สงขลา : สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน : การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีสยาม.

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บั๊ก พอยท์.
- จินตนา สุจางนันท์. (2549). **การศึกษาและการพัฒนาชุมชนในศตวรรษที่ 21**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). **การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ. (2557). **เครือข่ายจัดการศึกษานอกโรงเรียนการพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายสถานศึกษา** องค์กร ที่ 14 เดือน มกราคม พ.ศ. 2557. ชัยภูมิ : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอจัตุรัส.
- จุลินทร์ ลักษณ์วิศิษฎ์. (2552). **การบริหารการศึกษาเชิงรุก 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 ยะลา. กรุงเทพฯ : สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ชญญา อภิบาลกุล. (2547). **รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารและจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). **การสรรหา คัดเลือก และการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร**. กรุงเทพฯ : วี. พริน (1991).
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2547). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร**. ปรินญาณิพนธ์ ศ.ด. (สาขาการบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติมาภรณ์ พงศ์จันทร์. (2553). **การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงจันทร์ วิรุณพันธ์. (2555). **การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมือง
และการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า
- _____. (2552). การมีส่วนร่วม แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
เอ. พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์.
- ทิวาพร จูมศรีสิงห์. (2553). การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
ในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ทำนอง ภูเกิดพิมพ์. (2551). การพัฒนาการมีส่วนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่กาฬสินธุ์ เขต 2.
กาฬสินธุ์ : โรงเรียนบ้านโนนอำนาจ.
- ชนสาร บัดลิ่งกัปปิตมา. (2561). บทบาทประชาชนในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษา
นิตยสาร Thecity Journal. 4 (85) : 30 เข้าถึงจากเว็บไซต์
<https://www.gotoknow.org/posts/200818>
- ชานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2552). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม.
ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องรายงานผลการศึกษาก้าวหน้า
ของการกระจายอำนาจในประเทศไทยและข้อเสนอ. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครอง
ส่วนท้องถิ่น.
- นัทธวัฒน์ พลเมฆ. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนราชประชา
นุเคราะห์ 24 จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พะเยา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
_____. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ :
สุวีริยาสาส์น.
_____. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- เบญญาภา ต่อมคำ. (2555). สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานของภาคีเครือข่าย สังกัดศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอเมืองพะเยาจังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.
(สาขาการบริหารการศึกษา) พะเยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

- ประภาพร ชื้อสุทธิกุล. (2550). **หลักการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- ประเวศ วะสี. (2543). **จุดประกายการปฏิรูปการเรียนรู้สู่สหัสวรรษใหม่**. กรุงเทพฯ :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2553). **กลยุทธ์การจัดการความรู้ : เพิ่มศักยภาพการพัฒนาองค์กร**.
กรุงเทพฯ : แชนพอร์ พรินติ้ง.
- ประยูร อัครบวร และคณะ. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาร พรหมณา. (2553). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. สระแก้ว : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- _____. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 10.
บุรีรัมย์ : ภาควิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
บุรีรัมย์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2561). **การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา**. เข้าถึงได้จาก
เว็บไซต์ [http://www . google.com/Search?cache=D.SaXoZZWLDMJ.area.bed.go.th](http://www.google.com/Search?cache=D.SaXoZZWLDMJ.area.bed.go.th)
- ปีทมา สุปกำบัง. (2554). **รายงานการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ
การนโยบายสาธารณะ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียร. (2555). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปิติธรรม ฐิตินนตรี. (2558). **“ทำอย่างไรจึงจะให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่า”**. วารสาร
การงบประมาณ. 12(38) : 4-9.
- ปรียานุช จริยวิทยานนท์. (2555). **การศึกษาเพื่อปวงชน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- พรชัย สุวรรณ. (2555). **การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนนครบุรี
อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระมหาสุทนต์ อาภากร. (2547). **เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ**. กรุงเทพฯ :
โครงการเสริมสร้าง การเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส).

- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 1-2) (2542-2545 ปรับปรุง 2546-8). กรุงเทพฯ :
 สุทรไพศาล.
- พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
 (การบริหารการศึกษา) ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม. (2553). ประชาคมตำบล หมายเหตุจากนักคิด สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา.
 กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชน องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บুদ্ধพอยท์.
- รัตนา กาญจนพันธุ์. (2556). การบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มิตรภาพ
 การพิมพ์และสตีวดีโอ.
- รัตนภรณ์ ศรีพยัคฆ์. (2553). เทคนิคการประสานงาน เอกสารความรู้ สดร. ลำดับที่ 18/งบประมาณ
 2553. กรุงเทพฯ : สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วนาธิป สีหา. (2552). ทรรศนะของบุคลากรทางการศึกษาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
 ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย
 เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- วันชัย โกลละสุด. (2561). ความหมายและความสำคัญของการบริหารมีส่วนร่วม. เข้าถึงได้จาก
 เว็บไซต์ <http://www.opens.dpt.go.th/dpt>
- วัลภา ทับแก้ว. (2555). ทักษะการประสานงานอย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วัลลภ พิสุทธิพิเชฐกุล. (2550). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้”.
 วารสารรัฐประศาสนศาสตร์. 10 (2) : 99 - 134.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2551). การบริหาร : หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ :
 ทิพย์วิสุทธ.
- วุฒินันท์ นามนาค. (2559). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอก
 ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- ศิญารัตน์ พรหมเอาะ. (2558). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น. (2555). **ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**.
ขอนแก่น : สำนักงานศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดขอนแก่น.
- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย. (2559). **รายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีงบประมาณ 2559**. เอกสารอัดสำเนา บุรีรัมย์ : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย.
- สมพิศ ไห้งาม. (2555). **การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์และสตีวดีโอ.
- สร้อยทิพย์ อุจาวาที. (2557). **มติใหม่ : ภาคีเครือข่าย**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. ค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2561, จากเว็บไซต์ <https://www.dailynews.co.th/education/258726>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2554). **แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2552). **การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2554 – 2559**. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2546). **แนวทางการพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชนให้เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. กรุงเทพฯ : กลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน.

- สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (2550). **ทิศทางการจัดการศึกษา กศน.ยุคใหม่**. นครสวรรค์ : รมปิงการพิมพ์.สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2557). **รายงานการประเมินคุณภาพศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ**. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2549). **รายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2547/2548 รากเหง้าของปัญหาและแนวทางแก้ไข**. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- _____. (2552). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551 ก). **ก้าวต่อไปของ กศน.** กรุงเทพฯ : ชุมพร พรินท์ แอนด์ ดีไซน์.
- _____. (2551 ข). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- _____. (2553). **คู่มือการดำเนินงานหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับชั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : ไทยพลับลิก เอ็ดดูเคชั่น.
- _____. (2553). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2553**. กรุงเทพฯ : รังสีการพิมพ์.
- _____. (2554). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ 2554**. กรุงเทพฯ : รังสีการพิมพ์.
- สุจิตรา ไชยเชื้อ. (2557). **การศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุดารัตน์ ชาญเลขา. (2545). **รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันราชภัฏกับชุมชนเพื่อพัฒนา ด้านวัฒนธรรม**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (สาขาอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุมาลี สัจจศิริ และคณะ. (2553). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ/แนวทางการจัดการศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับประชากรกลุ่ม อายุ 15 – 59 ปี ที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). **คัมภีร์ กศน.** กรุงเทพฯ : เอ็น.เอ. รัตนะเทรตดิ้ง.
- อธิพงษ์ ดาวเวียงกัน. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บ้านแม่หงานหลวง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์ ภู่วิทยพันธุ์. (2553). การบริหารผลงาน **Performance Management System PSM.** กรุงเทพฯ : เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์ และคณะ. (2553). การนำองค์การและเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2550). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
- อุไรรัตน์ ชนะบำรุง. (2557). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กศน. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2562, ค้น จากเว็บไซต์ <https://www.gotoknow.org/posts/510925>
- Amenu-tekka, C. E. (1988, January). Perceptions of Community Participation in Education on Canadian Indian Researves : A North-central Alberta Case Study (Native American). **Dissretation Abstracts International.** 49 (7) : 1626-A.
- Barnes. (1995, April). African American Parents' Involvement in Their Children's Schooling. **Dissretation Abstracts International.** 55(10) : 3152-A.
- Bruce, E. L. (1999). "The Role of the Elementary Principal in School Community Relation," **Dissertation Abstracts International.** 32(6).
- Cohen, A. R., Fink, S. L. & Gadon, H. (1980). **Effective Behavior in Organiztions.** Homewood, Illinois : Richard D. Irwin Inc.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1981). **Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.** Rural Development Committee Center for International Studies : Cornell University .

- DeLaney, R. K. (2000, January). "Parent Participation in District-level Curriculum Decisionmaking : A Year in the Life of a School District," **Dissertation Abstracts International**. 60(7).
- Erwin, W. (1976). **Participation Management. Concept Theory and Implementation**. Atlanta : Georgia State University Press.
- Fornaroff, A. (1980). **Community Involvement in Health System for Primary Health Care**. Geneva : World Health Organization.
- Foster, S. E. (1993. January). "Type of Parent Involvement:Effects on Parent Rating of School". **Dissertation Abstracts International**. 88: 705-712.
- Gold, S. E. (2000. January) "Community Organization at a Neighborhood High School : Promises and Dilemmas in Building Parent-Educator Partnership and Collaborations," **Dissertation Abstracts International**. 60(7).
- Longo, N. V. (2005, August). "Reaching Beyond the School : The Role of Community in Civic Education," **Dissertation Abstracts International**. 66, 2 : 531-A.
- Maslow, P. G. (1970). **Motivation and Personality**. 2nd ed. New York : Harper & Row.
- Ostrow, L. A. (2002). "Participation : Salradom and Guatemalan Immigrant. Involvement in their Children", **Dissertation Abstracts International**. 8 (6) : 4355-A.
- Palozzi, D. P. (1981, April). "A Model for Community Participation in Local School District Decision Making". **Dissertation Abstracts International**. 42 (4) : 1481.
- Robinson, M. (1992). **Linking Distance Education to Sustainable Community Development**. Canada : n.p.
- Stavenhagen, R. (1971). "Marginality, Participation and Agrarian Structure in Latin America," **in Bulletin of The International Institute of Labour Studies**. New York : McGraw-Hill Book.
- United Nation. (1981). **Department of International Economic and Social Affairs**. Popular Participation as a Strategy for Promoting Community Level Action and National Development Report of the Meeting for the Ad hoc Group of Experts. New York : United Nation.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม
- หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกัญชากัด มนัสธนกิจ

ด้วย นางสาวนิตา ทริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อัยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๑๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายบุญเลี้ยง บุหงาในเมือง

ด้วย นางสาวนิตา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุริยันต์ เรืองมนตรี

ด้วย นางสาวนิตา ทริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุโทปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางกัญญาพัชร วิชัยรัมย์

ด้วย นางสาววนิดา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม อรรถาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอรรถาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภรณ์ จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการ ทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัล อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายณัฐภัทร ปองนาน

ด้วย นางสาวนิตา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๕๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติขอเช่าห้องเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุรินทร์

ด้วย นางสาวนิตา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ขอเช่าห้องเครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวนิตา หริกประโคน ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ด้วย นางสาววนิดา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยคุณนี้นักศึกษามีความประสงค์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้องในการวิจัยด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศจ๐๔๔๕.๑๓/วศ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ด้วย นางสาวนิตา ھرึกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวาณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา ھرึกประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๖๒๓ ๖๑ ๗๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๔๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ๐๕๔๕.๑๑/ว๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด

ด้วย นางสาวนิตา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิราณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะสัมภาษณ์ท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา หริกประโคน ได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๓ ๓๖๒๓ ต่อ ๗๔๐๓-๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.๖๐๕๔๕.๑๑/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบความอนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองหงส์

ด้วย นางสาวนิตา เจริญประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา เจริญประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๖๒๓ หรือ ๓๔๐๓-๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘
มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.จ.๐๕๔๕.๑๘/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายวิรัช สวัสดิรัมย์

ด้วย นางสาวนิตา ะริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริณี จุฑาประมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะสัมภาษณ์ท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา ะริกประโคน ได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๓ ๕๕๕๓ โทร ๙๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.๖๐๕๔๕.๑๑/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวมจรุส สอนอาจ

ด้วย นางสาววนิดา หริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อริยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอริยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะทำน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความ อนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาววนิดา หริกประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัย ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๓ ๓๒๕๓ โทร ๓๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.๖๐๕๔๕.๑๑/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุญาติให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางสาวพัชรี กองเกิด

ด้วย นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตาม อัญญาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความ อนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาติให้ นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัย ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๒๒๓ ต่อ ๗๕๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศง๑๔๔๕.๑๑/วส

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลโนนเจริญ

ด้วย นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๕๒๕๓ ต่อ ๓๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.งอ๕๕๕.๑๑/๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลประโคนชัย

ด้วย นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อธิบายอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภาณี จุโฑปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะสัมภาษณ์ท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความ อนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน ได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญผล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
โทร ๐ ๔๔๖๑ ๓๒๒๓ ต่อ ๓๔๐๓-๖
โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘
มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศว๓๕๕๕.๑๖/๖๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลละเวีย

ด้วย นางสาวนิตา หาริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑิตปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา หาริกประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๓ ๓๒๕๓ โทร ๙๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.๖๐๔๔๕.๑๑/วศ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๓๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายทวีศักดิ์ ถั่วประโคน

ด้วย นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุฑาประมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะล้มภาชนะท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา ทรัพย์ประโคน ได้เข้าล้มภาชนะข้อมูลเพื่อการวิจัย

ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๖๒๓ ต่อ ๓๔๐๓-๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศบ๐๕๔๕.๑๑/๗๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาล้มภาชนะเพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายอืด สอนประโคน

ด้วย นางสาวนิตา ตรีภักดิ์ ประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังเกตสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวาณี จุฑาปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์จะสัมภาษณ์ท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุเคราะห์ให้ นางสาวนิตา ตรีภักดิ์ ประโคน ได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๓ ๓๖๒๓ ต่อ ๗๔๐๓๖
โทรสาร ๐ ๔๕๖๓ ๒๘๕๘
มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศ.ร.๐๕๔๕.๑๓/ว.๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๘ มกราคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบขออนุญาตให้นักศึกษาล้มภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายประดิษฐ์ ปูประโคน

ด้วย นางสาวนิตา หาริกประโคน นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริราณี จุโฆปะมา เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์จะสัมภาษณ์ท่าน เพื่อการเก็บข้อมูลทำวิทยานิพนธ์ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดกรุณาอนุญาตให้ นางสาวนิตา หาริกประโคน ได้เข้าสัมภาษณ์ข้อมูลเพื่อการวิจัย ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๓ ๓๖๒๓ หรือ ๓๔๐๓๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๓ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์
2. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ภาคีเครือข่ายได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์
3. ขอท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง
4. การวิจัยครั้งนี้ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะประเมินการปฏิบัติงานของบุคคลหรือหน่วยงานใด การตอบแบบสอบถามของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างสูงสุด

วนิดา หริกประโคน
 นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. สถานภาพตำแหน่ง

- () ผู้อำนวยการ
- () บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
- () บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
- () ผู้แทนชุมชน

2. วุฒิการศึกษา

- () ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี
- () สูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ซึ่งแบ่งระดับการปฏิบัติไว้ 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

คะแนน 5 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานวิชาการ						
1	มีการวางแผนงานวิชาการ กำหนดนโยบายและเป้าหมาย อย่างชัดเจน					
2	มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย					
3	มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4	ศูนย์การเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบ และเหมาะสม					
5	มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ					
6	มีการส่งเสริมพัฒนาครูในการผลิตสื่อที่ทันสมัย					
7	มีการนำสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยมา ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
8	มีการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญา ท้องถิ่น					
9	มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ					
10	มีการประเมินผลการจัดการศึกษาด้านวิชาการ					
11	มีการนำผลการประเมินด้านวิชาการมาใช้ในการวางแผน การจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
12	มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการจัดการศึกษาจนได้รับ การรับรองจากสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา					
13	มีการประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนา งานวิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น					
14	มีการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนา คุณภาพการศึกษา					
ด้านการบริหารงานงบประมาณ						
15	มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่ายเงิน งบประมาณ					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานงบประมาณ						
16	มีการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ					
17	มีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่างเพียงพอ					
18	มีการตรวจสอบติดตามและรายงานผลการใช้งบประมาณ					
19	มีการจัดงบประมาณในการพัฒนาครูอย่างเหมาะสมและเพียงพอ					
20	มีการประเมินผลการใช้งบประมาณ					
21	มีการนำผลการประเมินด้านงบประมาณมาใช้เป็นข้อมูล ในการวางแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
22	มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ					
23	มีการประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนสนับสนุนและ ส่งเสริมในด้านงบประมาณ					
24	ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพิ่มเติม					
25	มีการตรวจสอบการทำบัญชี การเงินและพัสดุของโรงเรียน อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน					
ด้านการบริหารงานบุคคล						
26	มีการวางแผนอัตรากำลังอย่างพอเพียง					
27	มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความสามารถ					
28	มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
29	มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร ทางการศึกษา					
30	มีการจัดสวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
31	มีการสนับสนุนครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษา					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานบุคคล						
32	มีการส่งเสริมครูให้รักษาวินัยและปฏิบัติตามระเบียบ ทางราชการ					
33	มีการส่งเสริมและกำหนดแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม					
34	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ					
35	มีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ					
ด้านการบริหารงานทั่วไป						
36	มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักศึกษา กศน.					
37	มีการดำเนินงานธุรการและงานสารบรรณอย่างเป็นระบบ					
38	มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน					
39	มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและ ความสนใจเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน					
40	มีการประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นอย่าง สม่ำเสมอ					
41	มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อ ต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา กศน.					
42	มีการจัดอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และห้องสมุด ภายในศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสม					
43	มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดลอม					
44	มีการประชาสัมพันธ์และวางแผนการรับนักศึกษา					
45	มีการประเมินการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ					
46	มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างมี คุณภาพ					
47	มีการให้บริการสาธารณะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
48	ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา					

ข้อ	การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารงานทั่วไป						
49	มีการบริการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น					
50	มีการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารงาน ทั่วไปให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์					

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended Form) เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของท่านในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

3. ด้านการบริหารงานบุคคล มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

4. ด้านการบริหารงานทั่วไปมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

2. แบบสัมภาษณ์นี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ในการสัมภาษณ์ครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะใช้เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เท่านั้น ข้อมูลการสัมภาษณ์ของท่านถือเป็นความลับและการแปลผลการศึกษาในครั้งนี้จะนำเสนอเป็นภาพรวมซึ่งไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด

ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูงที่ท่านให้ความอนุเคราะห์การสัมภาษณ์มา ณ โอกาสนี้

นางสาววนิดา หรีกประโคน

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นางเพลินพิศ หิงประโคน

1.2 ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิม

พระเกียรติ

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

25 มกราคม 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรให้มีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ และกำหนดหน้าที่ให้แน่ชัด มีการประชุมเพื่อ

รับทราบการนิเทศ จัดทำคู่มือการนิเทศ กำหนดวันเวลา เพื่อให้การนิเทศเป็นระบบ นำเทคโนโลยี
มาใช้ในการนิเทศ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้
จ่ายเงินงบประมาณ

1. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ แต่งตั้งคณะทำงานความรับผิดชอบด้านการบริหาร
งบประมาณ
2. ให้นำบุคลากร หรือภาคีเครือข่ายต้องการงบประมาณที่จะต้องจัดทำโครงการต่าง ๆ
ในการเสนอขออนุมัติในการจ่ายเงินงบประมาณ
3. มีการวางแผนใช้งบประมาณและจัดทำข้อมูล ระเบียบการใช้งบประมาณให้ชัดเจน

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องมี

1. การส่งบุคลากรไปอบรม
2. สนับสนุนการมีวิทยฐานะ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน

มีการวางแผน/ประชุมภาคีเครือข่าย ในการรับนักศึกษา ประชาสัมพันธ์การรับนักศึกษา
ให้เขตรบริการ ซึ่งทางศูนย์ฯ จะมีคู่มือการรับนักเรียนระเบียบการปฏิบัติตามคู่มือนี้ครอบคลุม
ขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2445 ไว้ดูในการเปิดรับ
นักศึกษา

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายวัชรินทร์ เขียวอ่อน

1.2 ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

28 มกราคม 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำหนดนโยบายในการนิเทศ ให้ครอบคลุม ให้ตรง

จุดมุ่งหมายของการนิเทศ จะนิเทศแบบกัลยาณมิตร สร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

1. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม

อัธยาศัยอำเภอ

2. ให้มีการจัดทำโครงการต่าง ๆ ในการเสนอขออนุมัติในการจ่ายเงินงบประมาณ

3. มีการวางแผนใช้งบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1. มีการวางแผนการพัฒนาครู กศน.
2. มีการจัดการอบรมพัฒนาครู กศน. อย่างต่อเนื่อง
3. มีการนิเทศอย่างเข้ม

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน

จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อเปิด

โอกาสให้ประชาชนที่อยู่นอกระบบ ได้มีโอกาสที่จะเลือกเรียนในสิ่งที่ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งทาง กศน.อำเภอบ้านกรวดได้ดำเนินการตามคู่มือการรับนักเรียนระเบียบการปฏิบัติตามคู่มือนี้ครอบคลุมขั้นตอนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2445

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายชัชพงษ์ สร้อยแสง

1.2 ตำแหน่ง

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองหงส์

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

7 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองหงส์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรจัดกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศการศึกษา เช่น กำหนดนโยบาย
ในการนิเทศให้ชัดเจน ชี้แจงให้คณะกรรมการ บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจในการนิเทศ บอกให้รู้ถึง
จุดมุ่งหมาย สิ่งที่คาดหวัง ระบุวัตถุประสงค์ที่ต้องการที่ได้กำหนดไว้

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้
จ่ายเงินงบประมาณ

ควรให้ความรู้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการแก่บุคลากร โครงการ กำหนดการเสนอแผนการใช้งบประมาณให้ชัดเจน สิ่งที่ต้องเน้นคือให้เห็นความสำคัญในการจัดทำแผนการใช้งบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรของ กศน. ให้ได้รับรางวัล เช่น วิทยฐานะที่ดีขึ้น อบรมครูแกนนำในแต่ละอำเภอ ในการประสานและนำความรู้ไปสู่ชุมชน

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน การรับสมัครนักศึกษา กศน. ควรมีคู่มือสำหรับรับสมัคร เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณสมบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ กศน. จะไม่รับนักศึกษาที่เรียนจากสถานศึกษาอื่นๆ ในระดับเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดการเรียนซ้ำซ้อน ควรจัดทำข้อมูลประชากรที่เข้าเรียน

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายวิรุทธ สวัสดิรัมย์

1.2 ตำแหน่ง

ครู กศน.ตำบล

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

25 มกราคม 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

มีประชุมผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการจัดทำแผนปฏิบัติการของ กศน. และจัด
ดำเนินการจัดทำโครงการนิเทศภายในของ กศน. กำหนดวันเดือนปีการนิเทศให้ชัดเจน มีการวัด
และประเมินผลการนิเทศ โดยมีการประชุมและชี้แจงปัญหาเกี่ยวกับการนิเทศ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

ควรมีการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ไว้เป็นคู่มือการบริหารงบประมาณของ กศน. มีการประชุมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้งบประมาณที่ถูกต้อง ร่วมกันจัดทำ งบประมาณของ กศน. ความสำคัญของการใช้งบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องมี กศน.ควรมีการอบรมพัฒนาบุคลากรผู้จัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยมีการจัดทำ โครงการ วางแผน ซึ่งการอบรมพัฒนาบุคลากรของ กศน.จะพัฒนาต่อเนื่อง รวมทั้งให้ขวัญ กำลังใจแก่บุคลากร ในด้านต่าง ๆ เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การขอให้มีวิทยฐานะ หรือค่าตอบแทน

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน กศน. ควรมีการประชาสัมพันธ์ ประชุมภาคีเครือข่ายในการวางแผนการรับ นักศึกษา ซึ่ง กศน. จะใช้คู่มือการรับนักเรียนมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติด้วย

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นางสาวมธุรส สอนอาจ

1.2 ตำแหน่ง

ครู กศน.ตำบล

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

28 มกราคม 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอบ้านกรวด

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

กศน.อำเภอบ้านกรวดควรให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศ และมีการจัดทำแผนปฏิบัติงาน

งาน จัดทำโครงการนิเทศภายใน ประชุมชี้แจง วางแผนการทำงานให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

มีการวัดประเมินผลการนิเทศเพื่อรู้ถึงปัญหาการนิเทศ นำผลที่ได้ไปพัฒนาต่อไป

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

กศน.บ้านกรวดควรจะจัดดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนปฏิบัติการ

จ่ายเงินงบประมาณ และประชุมชี้แจงการบริหารงบประมาณอย่างเป็นระบบ ควรให้บุคลากรหรือ

ภาคีเครือข่ายจะดำเนินงานเกี่ยวข้องกับงบประมาณให้จัดทำโครงการขึ้นเพื่อบรรจุในแผนปฏิบัติการของ กศน. เมื่อได้แผนปฏิบัติการของ กศน. แล้วจึงมีการแจ้งงบประมาณเข้าโครงการต่าง ๆ ที่บุคลากรเสนอ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องมี กศน.บ้านกรวดควรดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และแผนปฏิบัติการ ในการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอน ด้านการรับนักเรียน อื่น ๆ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรจัดทำให้เลื่อนวิทยฐานะทางวิชาการ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน กศน.บ้านกรวดควรมีระบบเทคโนโลยีในการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน และควรให้มีการประชุมภาคีเครือข่ายในเรื่องการรับนักศึกษา หรือให้ความรู้ในการรับนักศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลได้เข้ารับการศึกษา ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นางสาวพัชรี กองเกิด

1.2 ตำแหน่ง

ครู กศน.ตำบล

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

7 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหนองหงส์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

ควรจัดประชุมชี้แจง จัดทำนโยบายการนิเทศ ดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง จริงจัง

มีการรายงานผลการนิเทศ วัดผลประเมินผลการนิเทศ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

ควรจัดแผนปฏิบัติงาน โครงการต่าง ๆ ของ กศน. ที่จะดำเนินการในแต่ละปี

การศึกษา ควรประชุมชี้แจงการจัดทำแผน โครงการ เพื่อให้บุคลากรเข้าใจ ควรมีการวิเคราะห์

การใช้งบประมาณของโครงการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้น ควรมีการประเมินผลการใช้งบประมาณ ปัญหา

และรายงานผลการใช้งบประมาณของ กศน.

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี
ควรมีการพัฒนาครูบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรชี้แจงการพัฒนาครูและ
บุคลากร จัดทำแผนปฏิบัติการ โครงการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การรายงานผลการพัฒนา
บุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน
ควรดำเนินการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ควบคู่กับคู่มือ
การรับนักเรียน ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545
ควรมีการประชาสัมพันธ์โดยจัดการประชุมแก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับนโยบายการรับนักศึกษา กศน.
เพื่อให้เข้าใจแนวทางการรับนักศึกษาอย่างถูกต้อง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายพีระวัฒน์ สมัครประโคน

1.2 ตำแหน่ง

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

20 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

เทศบาลตำบลโนนเจริญ

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

ควรให้ความรู้เกี่ยวกับนิเทศแก่บุคลากร ควรจัดทำแผนการนิเทศ คู่มือ

การนิเทศควรเป็นกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ เช่น แผนงาน โครงการกิจกรรมและเทคนิค

ต่าง ๆ ในการนิเทศ และนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์การปรับปรุงการดำเนินงานนิเทศ เพื่อ

พัฒนาการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

ควรมีการให้บุคลากรเสนอแผนปฏิบัติการ โครงการเพื่อขออนุมัติการใช้งบประมาณ

ควรประชุมร่วมกันวิเคราะห์ความต้องการร่วมกันเพื่อให้จัดทำแผนงบประมาณได้ตาม

ความต้องการจริง ๆ ควรจัดสรรงบประมาณต่างความต้องการจริง ๆ จัดทำงบประมาณถูกต้องตามระเบียบของการบริหารงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ/โครงการพัฒนาบุคลากร ควรการอบรมพัฒนาครูในด้านต่าง ๆ เช่น วิชาการ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ด้านหลักสูตรท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุนจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียนที่จะเข้ารับบริการทางการศึกษาในเขตบริการของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน ทัวถึงเขตบริการ และครอบคลุมประชากรวัยเรียน ใช้คู่มือการรับนักเรียนเพื่อดำเนินการอย่างถูกต้อง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายฉัตรชัย คุจจานุทัศน์

1.2 ตำแหน่ง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลประโคนชัย

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

13 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลประโคนชัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรมีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ และความมุ่งหมาย จัดเวลา กำหนด

วิธีการทำงานไว้อย่างชัดเจน ควรเป็นวิชาชีพ การนิเทศจะต้องมีการประเมินผลการนิเทศอย่างเป็น
ระบบ ทั้งด้านปัจจัยการนิเทศ กระบวนการนิเทศ และผลที่เกิดจากการนิเทศ และนำผลการประเมิน
มาใช้ประโยชน์การปรับปรุงการดำเนินการนิเทศ เพื่อพัฒนาการนิเทศการศึกษาให้มีคุณภาพ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่าย
จ่ายเงินงบประมาณ

ควรจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติการใช้งบประมาณ มีการประชุมชี้แจงงบประมาณของ กศน. ควรจัดสรรงบประมาณต่างความต้องการจริง ๆ จัดทำงบประมาณถูกต้องตามระเบียบของการบริหารงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเอง เช่น การศึกษาต่อ ศึกษาดูงาน และศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ และการมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่ง กศน.ควรมีการประชุมวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรสร้างแรงจูงใจ โดยปรับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทน ระบบการประเมิน วิทยฐานะ สวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน มีการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา ดำเนินการรับนักเรียนให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติการรับนักเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ควรจัดทำข้อมูลประชากรวัยเรียน (จำนวนคน) โดยจำแนกประชากรวัยเรียนเป็นรายหมู่บ้าน

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายสหภาพ สุรินทรานนท์

1.2 ตำแหน่ง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลละเวีย

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

13 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

องค์การบริหารส่วนตำบลละเวีย

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรมีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ ประชุมชี้แจงการนิเทศแก่บุคลากร ให้
ความรู้การนิเทศ ควรจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการวัดประเมินผลการนิเทศเพื่อ
นำไปพัฒนาบุคลากรในด้านการจัดการเรียนการสอน การทำงานในด้านต่าง ๆ ของ กศน.

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้จ่าย
เงินงบประมาณ

ควรจัดทำโครงการเพื่อขออนุมัติการใช้งบประมาณ ควรจัดทำแผนปฏิบัติการ
คู่มือการใช้งบประมาณ และควรเน้นให้บุคลากรเห็นความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ควรมีการประชุมวางแผนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ควรเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร ควรจัดทำสวัสดิการ สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ
ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไข ปัญหาหนี้สินของครู คณาจารย์
และบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน
ควรมีการประชุม และเชื่อมโยงข้อมูลความร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น และ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทน
ชุมชน เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักเรียน และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้กวดการศึกษาภาคบังคับ
ได้รับสิทธิและโอกาสอย่างทั่วถึง และเสมอภาค

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายทวีศักดิ์ ถั่วประโคน

1.2 ตำแหน่ง

กำนันตำบลประโคนชัย

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

2 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

ควรจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี และมีการวัดประเมินผลการนิเทศเพื่อนำไป

พัฒนาบุคลากรในด้านการจัดการเรียนการสอน การทำงานในด้านต่าง ๆ ของ กศน.

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้

จ่ายเงินงบประมาณ

ควรวิเคราะห์ปัญหาความต้องการร่วมกันเพื่อให้จัดทำแผนงบประมาณได้ตาม

ความต้องการจริง ๆ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการ คู่มือการใช้งบประมาณ โครงการ และวัดผล

ประเมินผลการบริหารงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
ควรสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร ควรมีการประชุมวางแผนการ
พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาบุคลากร

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน
ควรมีการประชุมคณะกรรมการผู้อำนวยการ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และผู้แทน ควรมีการ
ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่บุคลากรของ กศน.

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายอืด สอนประโคน

1.2 ตำแหน่ง

ผู้ใหญ่บ้าน

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

2 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่ทำงาน

ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรจัดทำคู่มือการนิเทศ และกำหนดนโยบายในการนิเทศ จัดระบบนิเทศที่มี
ประสิทธิภาพ เพื่อให้มีการพัฒนาเจตคติและคุณภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลไปถึง
คุณภาพของงาน ขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และความพึงพอใจของประชาชนที่รับบริการ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้
จ่ายเงินงบประมาณ

ควรศึกษารายละเอียดงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงาน กศน. จังหวัด
ควรจัดทำรายละเอียดแผนงบประมาณ วิเคราะห์เป้าหมายผลการปฏิบัติงานและศักยภาพ ควรให้
ความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องมี
ควรจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาบุคลากร ควรประชุม แต่งตั้งคณะทำงานใน
การพัฒนาบุคลากรให้ต่อเนื่องและเป็นระบบ ควรสร้างขวัญกำลังใจ เช่น สวัสดิการ
สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับ ความก้าวหน้าและความมั่นคงในวิชาชีพครู รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไข ปัญหา
หนี้สินของครู

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน
ควรใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.
2545 / คู่มือการรับนักเรียน เป็นแนวทางการปฏิบัติ มีการประชุมให้ความรู้แก่ภาคีเครือข่าย ควรมี
ประชาสัมพันธ์การรับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

นายประคิษฐ์ ปู่ประโคน

1.2 ตำแหน่ง

กำนันตำบลละเวีย

1.3 วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์

13 กุมภาพันธ์ 2562

1.4 ที่อยู่/ที่ทำงาน

ตำบลละเวีย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 2 ข้อมูลในการสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดให้ผู้สัมภาษณ์ได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ
ควรมีการกำหนดนโยบายในการนิเทศ มีคู่มือการนิเทศภายในของ กศน. และทำ
การนิเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีการวัดผลการนิเทศ รายงานผลการนิเทศ

2. ด้านการบริหารงบประมาณ

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติการใช้
จ่ายเงินงบประมาณ
ควรให้ความสำคัญในการจัดทำและเสนองบประมาณ มีการวิเคราะห์การใช้
งบประมาณของโครงการต่าง ๆ เพื่อให้ได้งบประมาณในการบริหารตามต้องการ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อให้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มี
ควรสร้างขวัญกำลังใจ เช่น สวัสดิการต่าง ๆ ควรเร่งแก้ปัญหาหนี้สิน วางแผนการ
พัฒนาบุคลากร ควรจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป

- ท่านมีวิธีการอย่างไร เพื่อจะพัฒนาให้มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน
ควรจัดทำข้อมูลประชากรรายอายุเพื่อวางแผนการรับนักศึกษา ควรมีการประชุม
เพื่อชี้แจงนโยบายการรับนักศึกษา และแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้เด็กวัยการศึกษาภาคบังคับ และควร
ใช้คู่มือแนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 / คู่มือการรับ
นักศึกษา มาเป็นแนวทางในการรับนักศึกษา กศน.

ภาคผนวก ง

ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ผลการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง(IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5		
ด้านการบริหารงานวิชาการ								
1	มีการวางแผนงานวิชาการ กำหนดนโยบายและเป้าหมาย อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	+1	0	0.80	สอดคล้อง
2	มีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	มีการจัดประสบการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ศูนย์การเรียนมีการจัดการเรียนการสอนใน หลากหลายรูปแบบและ เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	มีการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6	มีการส่งเสริมพัฒนาครูในการผลิตสื่อที่ ทันสมัย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	มีการนำสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีการศึกษาที่ทันสมัยมาใช้ในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	มีการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	มีการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบและ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5		
10	มีการประเมินผลการจัดการศึกษาด้าน วิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	มีการนำผลการประเมินด้านวิชาการมา ใช้ในการวางแผน การจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
12	มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ การจัดการศึกษาจนได้รับการรับรองจาก สำนักรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
13	มีการประสานความร่วมมือและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนางาน วิชาการกับศูนย์การศึกษาอื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	มีการจัดทำรายงานผลการจัดการเรียน การสอนเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพ การศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการบริหารงานงบประมาณ								
15	มีการเสนอแผนปฏิบัติการเพื่อขออนุมัติ การใช้จ่ายเงินงบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
16	มีการบริหารงบประมาณอย่างมี ประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	มีการวางแผนการใช้งบประมาณอย่าง เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	มีการตรวจสอบติดตามและรายงานผล การใช้งบประมาณ	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
19	มีการจัดงบประมาณในการพัฒนาครู อย่างเหมาะสมและเพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5		
20	มีการประเมินผลการใช้งบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21	มีการนำผลการประเมินด้านงบประมาณมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
22	มีการรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
23	มีการประชาสัมพันธ์สร้างแรงจูงใจให้ชุมชนสนับสนุนและส่งเสริมในด้านงบประมาณ	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
24	ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดหางบประมาณเพิ่มเติม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
25	มีการตรวจสอบการทำบัญชี การเงินและพัสดุของโรงเรียน อย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน ด้านการบริหารงานบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
26	มีการวางแผนอัตรากำลังอย่างพอเพียง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
27	มีการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบตรงตามความสามารถ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
28	มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
29	มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
30	มีการจัดสวัสดิการและการสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร ทางการศึกษาในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5		
31	มีการสนับสนุนครูในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
32	มีการส่งเสริมครูให้รักษาวินัยและปฏิบัติตามตามระเบียบทางราชการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
33	มีการส่งเสริมและกำหนดแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณธรรม จริยธรรม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
34	มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
35	มีการนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง
ด้านการบริหารงานทั่วไป								
36	มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศนักศึกษา กศน.	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
37	มีการดำเนินงานธุรการและงานสารบรรณอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง
38	มีการจัดทำสำมะโนประชากรวัยเรียน	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง
39	มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
40	มีการประสานงานเพื่อพัฒนาเครือข่ายกับหน่วยงานอื่นอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
41	มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในศูนย์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษา กศน.	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
42	มีการจัดอาคาร สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และห้องสมุดภายในศูนย์การเรียนรู้ที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อ	การมีส่วนร่วม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					IOC	ผลการประเมิน
		1	2	3	4	5		
43	มีการดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+0	0.80	สอดคล้อง
44	มีการประชาสัมพันธ์และวางแผนการรับนักศึกษา	+1	+1	0	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
45	มีการประเมินการควบคุมภายในอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
46	มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาอย่างมีคุณภาพ	+1	+1	+1	0	+1	0.80	สอดคล้อง
47	มีการให้บริการสาธารณะแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
48	ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	+1	+1	-1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
49	มีการให้บริการการศึกษาแก่ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น	0	+1	+1	+1	+1	0.80	สอดคล้อง
50	มีการควบคุม กำกับ ติดตามและประเมินผลการบริหารงานทั่วไปให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ภาคผนวก จ
คำอำนาจจำแนกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	t – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2 – tailed)
A1	3.477	.003
A2	5.239	.000
A3	1.904	.067
A4	1.855	.081
A5	2.429	.025
A6	1.912	.066
A7	2.570	.019
A8	2.898	.009
A9	1.912	.066
A10	1.904	.067
A11	2.121	.045
A12	2.216	.047
A13	3.576	.004
A14	2.530	.017
B15	2.469	.034
B16	2.530	.017
B17	2.354	.030
B18	3.978	.001
B19	3.331	.005
B20	3.037	.008
B21	1.945	.062
B22	3.347	.002
B23	4.430	.000
B24	1.945	.062
B25	3.852	.001

ชื่อที่	t – test for Equality of Mean	
	t	Sig. (2 – tailed)
C26	2.480	.021
C27	3.868	.001
C28	3.276	.004
C29	2.524	.018
C30	3.525	.001
C31	2.456	.026
C32	3.079	.005
C33	1.880	.071
C34	1.947	.066
C35	1.880	.071
D36	1.720	.096
D37	2.050	.050
D38	1.910	.068
D39	2.100	.047
D40	1.945	.062
D41	2.112	.044
D42	2.100	.047
D43	1.880	.071
D44	1.947	.066
D45	2.050	.050
D46	2.075	.047
D47	1.880	.071
D48	1.944	.067
D49	1.944	.067
D50	2.112	.044

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ

คุณภาพของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item – total Statistics

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 50

Alpha = .982

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	วนิดา หริกประโคน
วัน เดือน ปีเกิด	5 กันยายน 2526
สถานที่เกิด	จังหวัดบุรีรัมย์
ภูมิลำเนา	บ้านเลขที่ 67/4 หมู่ 4 ตำบลประโคนชัย อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140
ตำแหน่งหน้าที่	ครู กศน. ตำบล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอประโคนชัย สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยจังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2549 ระดับปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พ.ศ. 2563 ระดับปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์